Общественно-политическая газета Ханты-Мансийского автономного округа – Югры

Хăнты ясăӊ

Основана
1 ноября 1957 года

19.08.2021
№ 16 (3580)

Касум вошн ёмăӊхăтл вəс

9 »

Евгений Тарлин хəл əӊх кавăртăл. Е. Федотова китум хур

Муй щирн тăм пўш няврємăт вəнлтăты питлыйт » 4

Лаль пурайн єнмăс » 7

Хəлум яй па мєӊк ики (хăнты моньщ) » 14-15

Урал мўвев Президент ӆӑӈкăр хә мирхот вєрăс

Вәйт ӆор тыӆăщ ўртъяӈмит хăтӑӆн Ёмвошн РИЦ «Югра» нємуп тăхийн Урал мўвев Президент ӆӑӈкăр хә Владимир Якушев мирхот вєрăс, хута телевиденияйн, радивайн па газетаитн рәпитты хăннєхуятăта арсыр айкеӆăт ӆўв рәпатайӆ оӆӑӈăн вєрăс.

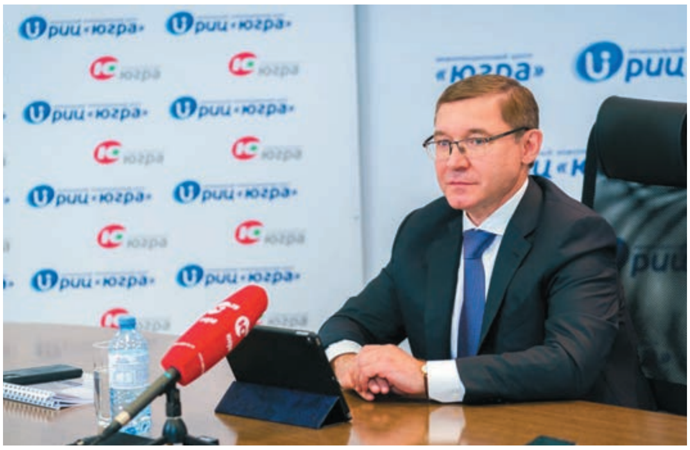

В. Якушев. ugra. news.ru сайт эвӑӆт вўюм хур

Сырыя Владимир Якушев путăртăс, хуты хăщум оӆăтн Югра округев правительства тăхи кәщайт ўма па вещката ӆыв вєрӆаӆ вєрӆăт. Щи пăта араттєӆн 28 межрегиональной кашащты нєпек Россия сырсыр мўвăт пиӆа хăншсăт па кашăӈ пурайн щи утăт ўма вєрты па тәса ӆәщăтты щирăт иса артаӆăӆăт па вантӆăт. Щимăщ кашăщты нєпекăт, вантэ, социальной политика, культура па па арсыр рәпитты щирăт унтасн тăм йисн тәса хăншӆыйт.

Владимир Якушев нумсăт щирн, Югра мўвев тăмхăтӆ – мєт вуӆаӈ па мєт мосты тăхия Россия арсыр мўвăт кўтн вәӆ па ӆўӈтăсӆ. Округев унтасн, вантэ, ар вух федеральной бюджет тăхия кашăӈ оӆ мăр иса юхăтӆ. Мўӈ хущева ўмкєм арат мўв иӆпи тащ холумтӆа.

Щи вєрăт тумпийн тăта ар хăннєхә ӆўв вәӆупсы щирӆаӆ йиӆпа ин па ӆәщăтсăт.

Югра мўва кашăӈ пўш ар хуят вәӆты-хоӆты йиӆ. Тăта ўмкєм арат йиӆуп хот омăсӆы. Щăӆта катрая ювум юх хотăт шўкăтӆыйт, хăннєхә мәш ўмăӆты пәдьницайт тўӈщирăӈа вєрӆыйт, ар няврєм рәтмăӆты щирăт ищиты ўмсыева артаӆăӆыйт, сырсыр мир культура вєрăт па сăмăӈа тăйӆыйт. Югра мўвева тăмхăтӆ Россия арсыр тăхет эвăӆт инвестиция щирăтн ўмкєм арат тăхи эвăӆт вән вухăт китӆыйт. Ӆәӆн щи вухăт тăмăщ коронавирус мәш вєр ўӈхты пурайн ăӆ щиты ат вәтшăсыйт, щи вєр пăта ищиты тўӈщирăӈа па тәса Югра мўвев правительства кәща ёх кашăӈ рәпата ӆәщăтӆăт. Вантэ, округев мўв иӆпи тащăт вўты таклы тыв юхи хăщум оӆăт пурайн ўмкєм ар хăннєхә вәӆты йиӆпа па йис. Владимир Якушев путăртăс, хуты инвестиция вухăт оӆăӈăн Россия мўвев правительства тăхийн па ўм ар путăр тăм хăтӆн вәс. Президент хә Владимир Путин мăтты ки ищи инвестицияйт пăта айкеӆ вєрăс. Россия хон пєӆăк сыр-сыр мўвăт па щимăщ вухăтн еӆды мăты питӆыйт. Ин щи инвестиция вєр оӆăӈăн Российской Федерация Дума хот кәщайт еӆды па нәмăсӆăт.

Путăр хăншăс:
Владимир Енов

Пирєсты вєрăт ешавәӆ щи оӆӈитӆыйт

Тăм оӆ сўсн лыпăт хойты тыӆăщ 19-мит хăтӆăн Россия мўв ӆуваттыйн депутатăт пириты питӆыйт. Щит Государственной думая – нивăӆмит пўш, Тюменской область па Ёмвош округев думая – ӆапăтмит пўш па районăт па вошăт дума тăхета депутатăт пириӆыйт.

Ёмвош округевн 741 пириты тăхи ӆәщăтсы. Тăмхăтӆ государственной дума тăхия округев эвӑӆт одномандатной щирн 19 кандидат хăншаньщăс, щит партияйт эвӑӆт – 17 хуят па кăт хуят – ӆыв саттэӆа.

Тюменской областной думая Ёмвош округев 10 пирєсты одномандатной тăхи эвӑӆт 35 хуят нєпек мăсăт. Ӆыв хуӆыева няӆ партия эвӑӆт вәӆӆăт.

Мўӈ Ёмвош округев дума 38 тăхия 404 хуят нєпекăт тәсăт. Ӆыв эвӑӆтэӆа 83 хуят – 19 одномандатный округ эвӑӆт па 391 хуят – партийной спискăт щирн.

Ёмвош дума тăхия ищи кăт щирн нєпекăт мăсăт, щит одномандатной округ щирн – 12 хуят па партийной спискăт щирн ищи 12 хуят хăншаньщсăт.

Округев районăт па вошăт дума тăхета 290 депутат пириты мосӆ. Тăмхăтӆ щив 1173 хуят нєпекӆаӆ китсăт, щи кўтн 427 хуят ӆыв саттэӆа нєпекӆаӆ мăсăт.

Вәйт ӆор тыӆăщ 13 хăтӆăн кандидатăт нух хăншаньщты вєр ешуптăсы. Ешавәӆ хăннєхуятăт уша вєрӆăт, хуйтат ӆыв пириты питӆăт. Депутатăт пириты хăтӆăн 587 тăхийн видео щирн пирєсты вєрăт вантты щир питӆ, 174 тăхийн щи вєр видео щирн хăншӆы.

Депутатăт пириты вєр ешавәӆ щи оӆӈитӆы. Округев вәнт шушетн па ай кәртăтн пирєсты вєр тăм оӆ вәйт ӆор тыӆăщ 29-мит хăтӆ вўш эвӑӆт па лыпăт хойты тыӆăщ 16-мит хăтӆ вәнты мăнты питӆ.

Хăнты ясăӈа тулмащтăс:
Надежда Вах

Сәрханԓ район Лянтор вошн «Город детства» няврємӑт хӑтԓ мӑр тӑйты хотн мирхот вәс. Щӑта ванԓтӑсы, хутыса вӯт кәртӑӈ ӑшкола-сад рәпитԓ. Онлайн щирн мирхотн Урал мӯвев Президент ԓӑӈкӑр хә Владимир Якушев па округ кәща нє Наталья Комарова вәсӈӑн.

Хутыса Сәрханԓ районӑн вӯт кәртӑн няврємӑт вәнԓтӑԓыйт

Мирхот вәйт ԓор тыԓӑщ 9-митн мӯвтеԓ мир шуши ёх хӑтԓӑн мӑнӑс. Щи вєр тәты ёх кәща хуятӈӑна вӯт кәртӑӈ ӑшкола-сад оԓӑӈӑн путӑртсӑт, щӑԓта и урок ванԓтӑсӑт. Мосԓ лупты, щи вєр Югра мӯвевн 2020-мит оԓ вӯш эвӑԓт тәԓы.

Ай няврємӑт вәнт кәртӑтн онлайн щирн вәнԓтыйԓԓӑт. Интӑм Сәрханԓ районӑн лапӑт няврєм вәнԓтыйԓ.

Мирхот пурайн пушхиет вәнԓтӑты нєӈӑԓ пиԓа

«Город детства» тӑхи тӑм оԓ тәнԓуп тыԓӑщ вӯш эвӑԓт щи проект әхтыйн рәпитты оԓӈитсӑт. Няврємӑт вәнԓтӑты нє кашӑӈ хӑтԓ няԓ щоскєм мӑр пушхиет пиԓа рәпитԓ. Ԓӯв хӑтԓ мӑр хәԓум пӯш 15 минута кєм онлайн щирн урок тәԓ.

«Город детства» тӑхи кәща нє Юлия Голубова лупӑс:

» Щи йиԓуп вєр унтасн мӯӈ ԓӑӈхаԓӯв ханты ясӑӈ, шуши мир йис вєрӑт ԓавӑԓты, ԓәԓн няврємӑт ӑшкола вәнты юԓн ат вәсӑт па рәт мир вәԓупсы ат вантсӑт. Ԓыв «мобильное электронное образование» вєр щирн вәнԓтӑԓыйт. Ин вәнԓтум няврємӑт па ӑӈкиԓаԓ-ащиԓаԓ пиԓа путӑртсум, ԓывеԓа шеӈк әмӑщ щи вєр.

Щи тӑхи кәща ԓӑӈкӑр нє Наталья Ширшикова лупӑс, щи йиԓуп вєр унтасн няврємӑта кєншӑк ӑшколайн вәнԓтыйԓты питԓ. Вантэ, хән вӯт кәртӑт эвӑԓт няврємӑт вән ӑшколая юхтыйԓԓӑт, еша пӑԓԓӑт, ԓывеԓа ԓавӑрт.

Ю. Голубова ясӑӈԓаԓ щирн, тӑм оԓн няврємӑт тӑԓн вәԓты вӯт кәртӑн вәнԓтыйԓты оԓӈитсӑт, щирн щӑта интернет вєрсы. Вән кєр тыԓӑщн хӑнтэт ԓӯӈ кәрта касӑԓсӑт, щӑта интернет ӑнтәм. Щирн мирхот Лянтор вошн вєрӑнтсы. Пушхиет ӑӈкиԓаԓ-ащиԓаԓ пиԓа тыв юхӑтсӑт. Ԓыв няврємӑт хӑтԓ мӑр тӑйты хот хӯват яӈхсӑт, «батут» әхтыйн навӑрсӑт, арсыр юнтутӑтн юнтсӑт, йиԓуп интерактивной щирн вєрум юнтупсэт вантсӑт. Щӑԓта мирхот вєрӑнтсы.

» Тәнԓуп тыԓӑщ вӯш эвӑԓт няврємӑт пиԓа ханты нє Виктория Викторовна Карчина рәпитӑс. Тӑмхӑтԓ ԓӯв вєрԓ па ханты нєӈа мӑсы. Ин пушхиет Виктория Валерьевна Кантерова вәнԓтӑты питԓ. Щит айԓат нє, ԓӯв тӑм ванӑн Ёмвошн технолого-педагогической колледж етшуптӑс. Тӑмхӑтԓ ԓӯв кәща хуятӈӑна тәса урок тәс. Ԓӯв яма рәт ясӑӈӑн путӑртӑԓ, няврємӑт ищи ханты ясӑӈа вәнԓтӑты питԓ. Рәт ясӑӈ ԓавӑԓман тӑйты мосԓ, – лупӑс Юлия Александровна.

Щи тӑхи юпийн няврємӑт Лямина кәртӑн вәԓты ӑшкола-интерната 1-мит класса вәнԓтыйԓты мӑнԓӑт. Щӑта ханты пушхиет «Почётный работник общего образования РФ» нєм тӑйты нє Галина Павловна Лаптева вәнԓтӑԓ. Ԓӯв щимӑщ ясӈӑт щи проект тәты хуятӑта лупӑс:

» Вән пәмащипа ясӑӈ луԓԓум округ кәща нєӈа, вәнԓтӑты вєрӑт тәты департамент хущи рәпитты хуятӑта, «Город детства» тӑхи нєӈӑта щи вән вєр тәтәԓ пӑта. Щи вєр унтасн интӑм пушхиет ӑшкола вәнты юԓн вәнԓтыйԓты щир тӑйԓӑт. Щиты ԓывеԓа еԓԓы вәнԓтыйԓты кєншӑка питԓ. Әмӑщ, хуты щимӑщ хӑр ма вәнԓтум пухие Клим Кантеров вәнт кәртӑԓн вєрӑнтсы. Ԓӯв няврємӑԓ интӑм ма вәнԓтӑԓєм. Ям, хуты ма вәнԓтум эвие Виктория Кантерова няврємӑт вәнԓтӑты нєӈа йис па ин «Няврєм моньщ» тӑхийн пушхиет вәнԓтӑԓ. Иса хуятӑта ям, уяӈ, тӑԓаӈ вәлупсы ԓӑӈхаԓум!

Тӑм оԓн кӑт няврєм – Марк па Ксения – 1-мит класса мӑнԓӑӈӑн. Лыпӑт тыԓӑщн па вӯт кәртӑтн вәԓты ёх ищи ԓӑӈхаԓӑт, ԓәԓн няврємԓаԓ щи ӑшкола-сад хущи ат вәнԓтыйԓсӑт. Щирн щи вєр хӑннєхуятӑт мосман тӑйԓӑт.

Мирхот юпийн иса юхтум няврємӑт, ӑӈкет-ащет, вәнԓтӑты хуятӑт камн әм юх па сирень ӑня лыптӑт мӯва омӑссӑт. Щиты ин вӯш эвӑԓт кашӑӈ оԓ вєрты ԓӑӈхаԓӑт.

Путӑр хӑншӑс:
Надежда Рагимова

Вәйт ԓор тыԓӑщ 11-мит хӑтӑԓн Ёмвошн РИЦ «Югра» нємуп айкеԓӑт ӑкӑтты тӑхийн вәнԓтыйԓты, айԓат ёх вєрӑт ԓэщӑтты департамент кәща хә Алексей Дренин, Югорской государственной университет кәща хә Роман Кучин, онлайн щирн вәйтантупсыйн вәԓум Сәрханԓ вош государственной университет кәща хә Сергей Косенок па Сәрханԓ вош политехнической колледж кәща хә Вадим Шутов мирхот вєрсӑт па айкеԓ тәсӑт, муй щирн тӑм пӯш Югра мӯвев ԓуватн арсыр тӑхетн няврємӑт вәнԓтӑты питԓыйт.

Муй щирн тӑм пӯш няврємӑт вәнԓтӑты питԓыйт

Сырыя иӑха ӑктӑщум айкеԓ ӑкӑтты хӑннєхуятӑт еԓпийн А. Дренин путӑртӑс. Ԓӯв ясӑӈԓаԓ эвӑԓт уша йис, хуты тӑм пӯш йиԓпа юхӑтты вәнԓтыйԓты оԓ, катра пурайт иты, ищи лыпӑт хойты тыԓӑщ оԓӑӈмит хӑтӑԓн ԓэщӑтԓа. Арсыр тӑхетн округев ԓуватн вәнԓтӑты пухӑт па эвет хӑтԓ мӑр ӑшколаита па колледжӑта муй университетӑта ӈӈхты питԓӑт. Щи тумпийн па нємуԓты йиԓуп вєр па ӑн вєрԓа.

Коронавирус муй па мәш вєрӑт эвӑԓт кашӑӈ пӯш ԓавԓӑсты мосԓ, еԓԓы округев няврємӑта ищиты ӈмсыева вәнԓтыйԓты рӑхԓ. Онлайн щирн, юԓн вәԓман, мосӑӈ, па муԓтыкєм айԓат ёх тӑм пӯш арсыр вәнԓтӑты вєр ԓэщӑтты пиньщӑԓ.

Щимӑщ вєр тәп щи пурайн питты вєритԓ, хән иԓєм-кӑтԓєм пух муй эви муԓты класс хуща коронавирус мәшн юхӑтԓыйт. Тәп щи пурайн классәԓ тӑԓаӈтєԓн иса кӑт ԓапӑт мӑр онлайн щирєԓн вәнԓтыйԓты юхи китԓыйт. Хән па мәш вєрԓаԓ ӈмӑԓԓыйт, ԓыв ищи вәнԓтыйԓты ӈӈхты щирӑт йиԓпа мущатԓӑт.

Щӑԓта А. Дренин лупӑс, хуты тӑм пӯш округев ԓуваттыйн араттєԓн 322 ӑшкола пӯншԓы. Щи тумпийн кӑт йиԓуп ӑшкола хот па ԓэщӑтсы: тӑта мосванӑн ит Сәрханԓ вән вошн пӯншсы, кимит ут – Нефтеюганской районӑн. Тӑм оԓ сухӑнты кємн мӑтты ки хәԓум йиԓуп ӑшкола хот па рәпитты питԓӑт: и ут ищиты Сәрханԓӑн па кӑт няврємӑт вәнԓтӑты хотӈӑн Ёмвошн йиԓпа па пӯншԓыйӈӑн. Ай няврємӑт ԓаваԓты хотӑт оԓӑӈӑн ищиты ӈма вєрӑт мӑнԓӑт. Кӑт детской садик пӯншсы па тӑм оԓ сухӑнты кємн кӑт ут па йиԓпа омӑсԓы.

Тӑм пӯш мӯӈ автономной округев ӑшколаита араттєԓн 240 щурӑс айԓат пух па эви вәнԓтыйԓты мӑнԓӑт. Ԓыв эвӑԓтэԓа 27 щурӑс – щит мєт оԓӑӈмит классӑта мӑнты няврємӑт.

Юхи хӑщум вет оԓ мӑр кашӑӈ оԓ щурӑскєм айԓат ёха, мӑта пухӑт-эвет ӑшколая мӑнԓӑт, иса аршӑка йиԓ. Югра мӯвев университетӑтн муй па колледжӑтн тӑм оԓ 45 щурӑс айԓат хуят вәнԓтыйԓты питԓ. Па ԓыв эвӑԓтэԓа ӈртъяӈ щурӑс пух па эви – щит мєт оԓӑӈ пӯш арсыр вәнԓтӑты тӑхета юхтум хӑннєхуятӑт. Коронавирус мәш вєрӑт оԓӑӈӑн ищи арсыр нумсӑт вәсӑт. Вәнԓтӑты тӑхетн рәпитты ёх иса вантман па артаԓуман тӑйты питԓыйт. Мӑтты няврємие класс эвӑԓт мәш вєрн ки питԓы, щит кӑт ԓапӑт мӑр щи классӑӈ пухӑт па эвет онлайн щирн, юԓн омӑсман, вәнԓтыйԓты китԓыйт.

Н. Рагимова вєрум хур

Еԓԓы айкеԓӑт ӑкӑтты хӑннєхуятӑт еԓпийн Югорской государственной университет кәща хә Р. Кучин ясӑӈ тәс. Ԓӯв путӑртӑс, хуты ԓыв хущеԓа тӑм пӯш 24 направления щирн айԓат хуятӑт вәнԓтӑты питԓыйт. Щӑԓта 10 магистерской направления ищиты щи рәпитԓӑт. «Специалитет» па «бакалавриат» нємуп программа щирӑт ищи вәԓԓӑт. Университетн ин ӈмкєм арат бюджетной вәнԓтыйԓты тӑхи мӑсы.

Округев кәщайт вуԓаӈ нётупсы унтасн 20 процента араткєм первокурсникӑт еԓԓы вәнԓтӑты щирӑт ԓывеԓа хоԓумсӑт. Тӑм кӯтӑтн ԓыв хущеԓа айԓат пухӑт па эвет «юриспруденция», «экономика» па гуманитарной тӑхета вәнԓтыйԓты мӑнԓӑт.

Шєӈк ар айԓат хӑннєхә «лингвистика» тӑхия хӑншӑньщӑс па щи вєр оԓӑӈӑн щи тӑхи нух питӑс. Веԓщи юхӑтты няврємӑт ар пєԓӑк «журналистика» па «филология» тӑхета вәнԓтыйԓты мӑнты нәмӑсԓӑт.

Технической направления щирӑтн, щит «нефтегазовое дело», щӑԓта «энергетика» па «техносферная безопасность» ищи ушӑӈ-сащӑӈ айԓат ёх вәнԓтӑты юхӑтԓӑт. Щи тумпийн «информатика» па «программная инженерия» хуща ищиты ӈмкєм арат пух па эви вәнԓтыйԓты ԓӑӈхаԓ.

Вантэ, тӑм юхи хӑщум оԓтн Югорской государственной университет хуща рәпитты хӑннєхуятӑт Югра мӯвев пӑта арсыр рәпата вєрты айԓат ёх тәса па ӈмсыева вәнԓтӑты питсӑт.

Путӑр хӑншӑс:
Владимир Енов

Сӯмӑтвош район архив тӑхи 85 оԓа йис

История такԓы наука ӑнтәм, архивӑт такԓы история ӑн тывԓ.

– М.Н. Покровский,
российской историк

Тӑм оԓ Ас хӑԓты тыԓӑщн Сӯмӑтвош район архив тӑхи тывум вӯш эвӑԓт 85 оԓ постӑсы.

1935-мит оԓн лыпӑт хойты тыԓӑщ 23-мит хӑтԓӑн №223 «Известия» нєпекн айкеԓ хӑншсы. Щи айкеԓ хӑншӑс Москва хон вош эвӑԓт кӑсна хот юкана Сӯмӑтвоша китум хә Виктор Викторович Гулидов. Сӯмӑтвош щи пурайн Остяко-Вогульской округ пиԓа Омской область тӑхия ԓуӈман вәс.

Лӯв хӑншӑс:

» *Омской область Остяко-Вогульской округ Берёзово вошн тынӑӈ нєпекӑт вәԓԓӑт, мӑта утӑт хӯват йис вәԓупсы уша вєрты рӑхԓ. Щӑта йис вәԓупсы оԓӑӈӑн нєпекӑт, декабристӑт киникайт, сӑран ёх хӑншты вєр тывум оԓӑӈӑн па па арсыр мосты нєпекӑт ԓэваса уԓԓӑт. Ашнӑԓа вәԓты мир щи нєпекӑт мӑншӑԓԓаԓ, итәх нєпекӑт хуԓт пєԓы тәсыйт.*

Ешавәс Сӯмӑтвош исполнительной комитет тӑхия Омской область архив эвӑԓт нємасыя нєпек юхтӑс. Щӑта хӑншман вәс:

» *Тӑмхӑтԓ мӯӈ Москва вош «Центральное архивное управление» тӑхи эвӑԓт телеграмма нєпекн китсыюв: «Сӯмӑтвошн архив нєпекӑт сора кєши тӯӈщирӑӈа ԓэщӑтты мосԓ, «Известия» нєпекн айкеԓ лыпӑт хойты тыԓӑщ 23-митн». Муй пӑта нын нємӑԓт ӑн вєрԓӑты, ԓэԓн мосты нєпекӑт шавиты...».*

И.П. Рочев

Районной исполнительной комитетн рәпитты ёха сорашӑк архивной нєпекӑт ӯмсыева ԓэщӑтты мосӑс па нємасыя тӑхи вәйтты, хута тӑм нєпекӑт шавиман тӑйты питԓыйт. Щи тумпи нємасыя хӑннєхә щи вєр пӑта вәйтты мосӑс.

1936-мит оԓ Ас хӑԓты тыԓӑщ вӯш эвӑԓт щимӑщ хӑннєхә ԓэԓн рәпитты ат питӑс па 150 шойт тыԓӑщ вух ԓӯвеԓа сухуптӑты мосӑс. Тӑм поступсы щирн нємӑԓт ӑн вєрԓӑт ки, вунавӑт ёх сутытԓыйт.

Мет оԓӑӈ кәща хәя Сӯмӑтвош районной архив хуща Иван Павлович Рочев павӑтсы, ԓӯв комсомольца вәс. Щӑԓта 1937-мит оԓн ԓӯв Лэв кәрта «Красный чум» тӑхия рәпитты китсы.

Сӯмӑтвош район музей па архив хот

ВӘЯТН ЩИ ОԒӐӇӐН

Мӯӈ округевн мет оԓӑӈ архив вєр 1934-мит оԓн ай тӑхет потты тыԓӑщ оԓӑӈмит хӑтԓӑн тывӑс. Оԓнӑԓн щит ӑԓ архивной бюро вәс, 1940-мит оԓн Ёмвош округ государственной архива нємӑтсы. Оԓӑӈ кәща нєӈа щӑта К. Пискарёва вәс. 1935-мит оԓ мӑр щив шавиты пӑта 750 арат нєпек ӑкӑтсы, 1936-1938-мит оԓӑт мӑр – 7 щурӑс арсыр нєпек.

Мет оԓӑӈ архив хот Сӯмӑтвош казначейства пӑта омсыԓум кирмӑщ ай хотыєнӑн Собянина вош хулыйн вәс.

Муйсӑр мет оԓӑӈ нєпекӑт архивн вәсӑт, ищи щи оԓӑӈӑн нємӑԓт уш ӑнтәм. Щи нєпекӑт Ёмвош, Тәпӑԓ вош, Омск, Екатеринбург архивӑта тәсыйт. Ищиты хән Микояновской (Октябрьской) район вєрсы, 1938-мит оԓн итәх нєпекӑт щив мӑсыйт па 1992-1994-мит оԓӑтн Нуви сӑӈхум район архив тӑхия.

1949-мит оԓн районной архивн 21 архивной фонд, щит 2552 нєпек шавиман вәс. Архив хот щи пурайн ӑн хошмӑԓсы. 1973-мит оԓн йиԓуп Совет хот омӑссы па щи хотн архив пӑта хот йит мӑсы.

Архивн тӑмхӑтԓ Сӯмӑтвош районной Совет па исполнительной комитет, район кәща хот, Сӯмӑтвош район дума, мӯвӑт-автӑт вантты комитет, кәртӑӈ советӑт, арсыр рәпитты тӑхет нєпекӑт ԓавӑԓман па шавиман тӑйԓыйт. Районной архив тӑхи ин йиԓуп ям хотн вәԓ. Кашӑӈ оԓ архив пӑта йиԓуп щӯӈкӑт ԓэтԓыйт, ԓэԓн мосты нєпекӑт тәс щирн тӑйты.

Кашӑӈ ӑԓ хӑннєхә сыры оԓӑтн мулты тывум вєрӑт оԓӑӈӑн уша вєрты ԓӑӈхаԓ ки, муй ԓӯвеԓа мосты нєпек мосԓ ки, ԓӯв архив тӑхия яӈхты па мосты нєпек ёша павӑтты вєритԓ.

Путӑр хӑншӑс:
Надежда Вах

Айлат ёх ăня лыптăт омăслăт

Хот пӯңлăт сыстамтлăт. Интернет эвăлт вӯюм хурңăн

Айлат ёх ван мăр рəпитты вер олăңăн

Кашăң ол округев лувaтн айлат ёх пăта ван мăр рəпитты верăт лэщăтлыйт. Щи пурайн 14-18 ол луват няврємăт ăн вəнлтыйлты мăр рəпитты па ёша вух павăтты веритлăт. Мосл, лəлн айлат хуятăт кєншăк рəпатайн ат рəпитсăт па мулты атум ут лыв пилэла щи пурайн ал тывăс. Россия мӯв Трудовой кодекс щирн айлат ёх 14 тăл вӯш эвăлт рəпитты щир тăйлăт.

Муй щирн айлат ёха рəпитты вер сухуптăлы?

Лыв вəн хуятăт иты ищи щимăщ окладн пунлыйт, тəп щи арат вухн сухуптăлыйт, муй арат щос рəпитсăт. Рəпата нормаел айшăк (Россия мӯв Трудовой кодекс 270 статья щирн).

Муй арат щос хăтл мăр лыв рəпитты веритлăт?

- ăшколайн вəнлтыйлты пурайн: 14-16 тăл няврємăт – хăтл мăр 2,5 щос; 16-18 тăл айлат ёх – хăтл мăр 4 щос;

- каникула пурайн: 14-15 тăл няврємăт – хăтл мăр 4 щос; 15-16 тăл айлат хуятăт – хăтл мăр 5 щос; 16-18 тăл айлат ёх – хăтл мăр 7 щос.

Мăта рəпата верăт лыв лэщăтты веритлăт?

Кєн рəпата, мăта ут пурайн вəнлтыйлты верел тӯңщирăңа елды мăнл; вош хулэт сыстамтты вер; хотăт омăсты муй па лэщăтты верăт; пищмайт, мосты нєпекăт хăннєхуятăта муй рəпата тăхета тəты па хăншты рəпата; мулты турнăт омăсты па єнмăлты, войт тăйты верăт; реклама лэщăтты верăт.

Мăта рəпатайн няврємăта ăн рăхл рəпитты?

Россия мӯв Трудовой кодекс 265 статья щирн: лавăрт рəпата, мăта пурайн мəшмăлтыйлты веритлăт, мӯв илпийн рəпитты, атăлн рəпитты тăхетн, вӯна, шар тыныты па няврємăт пăта ăн рăхты тăхетн, щи тумпи щи тăхетн, хута 18 тăл луват айлат ёха рəпитты ăн рăхл (щит Россия мӯв Правительства № 163 поступсыйн, мăта ут 2000-мит ол тəнлуп тылăщ 25-митн вӯсы); шєңк лавăрт пурмăс аллаты тăхетн (щит Россия мӯв рəпата па социальной развития министерства 1999-мит олн вəн кер тылăщ 7-митн вӯюм №7 поступсыйн хăншман вəл); вахта щирн рəпитты тăхетн; кăт муй па щи тумпи ар тăхетн рəпитты щирн; арсыр религиозной тăхетн.

Мăта тăхета айлат ёх рəпитты вӯлыйт?

Турнăт, ăня лыптăт, юхăт єнмăлты рəпата; нётăсты рəпатнек; вəлты хотăт пӯңăлн рəпитты хуят; мосты пищмайт, нєпекăт хăннєхуятăта муй па рəпитты тăхета тəтьляты хуят; электронно-вычислительной машинайт пила рəпитты хуят; хот пӯңлăт сыстамтты хə; рəпитты тăхетн хотхăрет дюхитты па ăма лэщăтты хуят; промоутер хуят.

«Ханты-Мансийский центр занятости населения» тăхийн рəпата кăншты 14-18 тăла ювум айлат хуята мосты нётупсы лэщăтлы, лəлн лыв рӯтьщăтэл пурайн мосты рəпата ат вəйтсăт. Щи пăта «Центр занятости» тăхи па айлат ёх пила рəпитты тăхи кӯтэлн кашащты нєпек хăншсăт. Ищиты кăши-мəш тăйты няврємăт рəпатайн вəйтты «Преобразование» тăхи пила, мăта ут инвалидăт пила рəпитл, ищи щимăщ нєпек хăншсăт. «Организационно-методический центр» (Ёмвош район) Нялинское, Согом, Сибирской, Выкатной кəртăтн культура тăхет пила кашащты нєпек вӯсăт.

2021-мит ол лапăт тылăщ мăр Ёмвош 675 айлат хуят рəпата тăхийн вəйтсыйт, Ханты-Мансийской районăн – 406 айлат хуят.

Мулты мосты ут уша верты тăм карты кел хӯват рăхл: «Ханты-Мансийский центр занятости населения»: **8 (3467) 32-21-88 (доб. 215, 216)**.

«Ханты-Мансийский Центр занятости населения» айкел

Хăнты ясăңа тулмащтăс:
Надежда Вах

Ӆаӆь пурайн єнмăс

Касум вошн вәӆты хăнты хә Василий Иванович Григорьев вәйт ӆор тыӆăщ 12-мит хăтӆăн 80 олӆа йис. Ӆўв 42 оӆ мăр рәт мўвăӆн рәпитăс. Интăм рўтьщуман вәӆ.

Ащел Иван Григорьевич Григорьев хăнты семьяйн сєма питăс па єнмăс. Ӆўв вой па хўӆ веӆпăсӆуман вәс. Айлат пураеӆн Ульяна Курикова хăнты нє имия вўс. Нял няврєм тăйсăңăн, и пушхиян ай пурайн ăнтәма йис. Щит ӆавăрт ӆаӆь пура оӆăт вәсăт, ар няврєм кăши-мăш эвăӆт сурма питсăт. Хәӆум няврєм вәна єнумсăт. Вән пухăн Иван вәс, кимит Екатерина эвăн, Василий Иванович хәӆмит няврєма вәс. Ин хәӆум няврєм эвăӆт тәп ӆўв хăщăс. Щиты Василий Григорьев ăңкел олăңăн путăртăс:

» Ăңкєм Щуйл кăртăн сєма питăс па єнмăс. Щăӆта Мосум мўва ăңкеӆн тәсы. Ащєм пиӆа яха мăнмаӆ юпийн ӆын Помăт кәрта касăӆсăт. Щирн ма ай пура оӆӆам щăта щи мăнсăт. Ма 1941-мит оӆн сєма питсум. Ӆаӆь тывăс. Ма тәп хăт тыӆща йисум, ащєм ӆаӆя тәсы. Щиты ӆўв юхи ăн юхтăс. Ленинградской область Вороново кәртăн шависы. Ăңкємн єнмăӆсыюм.

Василий Иванович ай пураяӆн кăшитăс, иса урма йис. Ӆавăрт ӆаӆь пурайн ӆєтут ар ăнтәм вәс. Щиты няврємăт кăшитман єнумсăт.

» Ям, хуты мўң вәнтăн вәсўв, хўӆ веӆпăсӆăсўв. Хўӆ ӆєвман вәсўв. Ма ай пураёмн ăңкєма иса вєрăтн нётсум. Помăт кәртăн ăшколайн нял класс вәнты вәнӆтыйӆсум. Щăӆта Касум воша интерната тәсыюм. Рўщ ясăңăн иса ăн путăртсум. Щăта тәп ветмит па хăтмит классăн олшәп вәнӆтыйӆсум. Юхи мăнсум па еӆлы иса ăн вәнӆтыйӆсум. Упєм па яюм ищи Касум вошн вәснăн, щирн юхи ăңкєма нётты мăнсум. Воньщумут яха ăкăтсумн, хўӆ веӆсумн. Ăңкєм щăӆта кимит пўш икия мăнăс, щит Иван Максимович Лозямов вәс. Ӆўв ищи ăңкєма нётăс.

В.И. Григорьев. Н. Рагимова вєрум хур

Василий Иванович еша вәна йис па Касум воша рәпитты мăнăс. Арсыр тăхетн рәпитăс – тўт юх эвтăс, турн хăрн хот войт пăта турн ӆәщăтăс, тухăӆн хўӆ веӆпăсӆăс. Ар ӆавăрт рәпата вєрăс, щи пурайн иса нявремăт щиты рәпитсăт.

Ӛхăтшăк имєӆа йис, щит Ульяна Антоновна (эви опращ нємӆ Тарлина). Ӆўв Хўӆӆор эвăӆт вәс, щирн пиӆнăн Хўӆӆора вәӆты мăнсăңăн.

» Хўӆӆорн ар мир, ар пирăщ хуят щи пурайн вәсăт. Иса рәпитсăт, хўӆ веӆпăсӆăсăт. Ма вухсăр єнмăӆты хотн рәпитсум. Хәӆум оӆ мăр щăта вәсўв. Вән пухємн сєма питăс. Щăӆта Касум воша касăӆсўв. Хотăт омăсман рәпитсум. Столярный цех хущи 32 оӆ мăр Касум вошевн йилуп хотăт пăта ишнет па овăт вєрсум. Щи тумпи па тăхетн рәпитман вәсум. Ияха ки ӆўңăтты 42 оӆ мăр рәпитсум.

Яма па каркама ар оӆ рәпитмаӆ пăта Василий Григорьев «Ветеран труда» нємн мăсы.

Ульяна Антоновна па Василий Иванович Григорьевңăн хәт нявремєнмăӆсăңăн: Пётр, Любовь, Светлана, Андрей, Александр па Валентина.

Итәхăт Касум вошн, итәхăт Нуви сăңхум вошн интăм вәӆӆăт па рәпитӆăт. Ульяна Антоновна 2000-мит оӆн ăнтәма йис. Мєт ай эвăн Валентина Григорьева ин ащел пиӆа вәӆ, ӆўв кăт нявремєнмăӆтăс, хиӆнє тăйӆ. Ӆўв хәс оӆ мăр кўлупн хот хăрет ӆюхитман рәпитӆ. Вән эвеӆ икия мăнăс па семьяйӆ пиӆа Ростовской область хущи вәӆ. Кимит эвеӆ хәтмит классăн вәнӆтыйӆ. Валентина Васильевна щиты ащел олăңăн путăртăс:

» Ӆўв рўтьщăты мăнмаӆ юпийн юӆн вєрӆы иса ăн омăсӆ. Тăӆн хотэв пўңăӆн хăрев ӆоньщ эвăӆт сыстамтăӆ, сыстам йиңк юхи тәӆ. Тăта ванăн вәнтăн хот тăйӆўв. Тăӆн щив «Буран» нємпи тўтăң хопн яңхăӆ, ӆўңăн моторăң хопн кимит шәп щос щив яңхты мосӆ. Щăта ӆўв хўӆ веӆпăсӆăӆ. Йилам ищи ӆўв пиӆәӆа яңхийӆӆăт. Тәп тăм ванăн ӆўв иӆ рăкнăс, ин шăншăӆ кăшитӆ. Ешавәӆ, аӆпа, ямашăка йиӆ, па щи щив яңхты питӆ.

Мосӆ лупты, Валентина Григорьева сорни ёшңăн тăйӆ. Ӆўв айтєӆн хурамăң тўтщаң хирăт, аканят па па ай пурмăсăт ёнтăӆ. Ӆўв щи вєра ăңкеӆн вәнӆтăсы. Касум вошн мулты мирхотăт нєңăт пăта вєрăнтӆыйт ки, ӆўв иса щив яңхăӆ па йилуп вєрăт уша павăтӆ.

Василий Иванович ар хиӆы па хиӆы тумпи хиӆы тăйӆ. Лыв щатьщащеӆа па аңщащеӆа ванкўтӆы мойӆа юхтыйӆӆăт, иса вєрăтн нётӆăт.

Ма ӆăңхаӆум ӆўвеӆа сєма питум хăтӆăӆ пăта ар тёпăң ясăңăн лупты. Рәт ёхаӆн иса пурайн нётман ат тăйӆы. Кашăң хăтӆ ӆўвеӆа амăт, уй, ям па ущхуль вєр ат тәӆ. Тăӆаң ёш, тăӆаң кўр! Тәрум Ащийн ӆавăӆман ат тăйӆы!

Путăр хăншăс:
Надежда Рагимова

Увăс имет кўтн ар хуят сăк кăрăтты хошԓăт па арсыр хурамăт вєрты. Ищимăщ ими пиԓа ма Хăнты-Муши кәртăн «Ван рәтăт» нємпи хăнты мир ариты-якты, етнхот аԓьты фестиваль пурайн ванԓтупсыйн вәйтантыйԓсум. Нємԓ Зинаида Семёновна Пырысева, эви опращнємԓ Ларионова вәс, ԓўв сăран ими, Ямал мўв Ԓорвош район Я̆мкәрт хуща вәԓ.

Сăк кăрăтты сăмăӈ имие

Зинаида Семёновна, еша нăӈ оԓӈенăн путăрта, хута нăӈ сєма питсăн, єнумсăн, нăӈ ăӈкен-ащен оԓăӈăн еша путăрта?

▶ Ма вәйт ԓор тыԓăщ 24-мит хăтԓăн 1956-мит оԓн Ямкәртăн сєма питсум. Маргарита Фёдоровна па Семён Алексеевич Ларионовӈăн ăӈкєм-ащєм совхозн рәпитсăӈăн. Мўӈ семьяевн ар няврєм вәс, ин тәп кăт хуят хăщсумн. Мўӈ ар хот вой тăйсўв, щирн айтєԓн ăӈкєма-ащєма турн сэвăрты нётсўв. Ԓўӈ пурайн тўт юх сэвăрсўв. Йиԓам ащєм пиԓа хўԓ па вой веԓпăсԓăсăт, мўӈ, эвет, ăӈкєма хот рәпата вєрты нётсўв. Щиты рәпатайӈ ёха єнумсўв.

Ăшкола етшуптумєм юпийн ма имухты кәртăӈ пәԓьницаевн санитаркая рәпитты оԓӈитсум, щи рәпатаёма 30 оԓԓам мăсԓам.

Тăта ма икеӈа йисум, Максим Григорьевич Пырысев икєм ищи Ямкәртăӈ хә, тăта єнмăс, ăшкола етшуптăс, щăԓта Пуԓӈавăт вошн кина аԓьты вєра вәнԓтыԓăс. Юхԓы кєрԓăс па кәртăӈ культура хотн кина ванԓтăс, щăԓта войхўԓ веԓпăсԓăс.

Мин икєм пиԓа 43 оԓ вәсумн, ийха 9 няврєм єнмăԓсумн, ин ԓыв хуԓыева вәна йисăт, арсыр вошăтн па кәртăтн вәԓԓăт па рәпитԓăт. 1,5 оԓ юхԓы икєм ăнтәма йис.

Кашăӈ ԓўӈ ма хущєма 19 хиԓы па кăт хиԓы тумпи хиԓы мойӈа юхтыйԓԓăт. Ешавәԓ хәԓмит хиԓы тумпи хиԓы сєма питԓ.

З.С. Пырысева тўрԓопсăт тыныйԓ. Л. Гурьева вєрум хур

Хән нăӈ сăк кăрăтман хурамăӈ тўрԓопсăт па па утăт вєрты питсăн?

▶ Ма айтєԓн вантсум, хуты хăнты эвет сăк кăрăтман арсыр хурамăӈ тўрԓопсăт па па утăт вєрԓăт. Ма ԓыв пєԓэԓа вантсум па ищи 16 оԓа ювмємн щи вєра вәнԓтыйԓсум. Щит 1972-мит оԓн вәс. Щи пура вўш эвăԓт арсыр хурамăт кăрăтԓум. Мєт сыры ăӈкєма, упиԓама, апщиԓама арсыр хурамăӈ тўрԓопсăт вєрсум, щăԓта ԓәйӈԓама мойԓупсы юкана мойԓăты питсум. Ин кәртăӈ имет вохԓăт ки, ма ԓывеԓа вєрԓум.

Рәпитмєм пурайн ма пәԓьница эвăԓт юхи юхтыйԓсум, мєт сыры хот рәпата вєрсум, няврємԓам ԓапăтсум, щăԓта етн сăк кăрăтсум, ёнтсум, тыйсум, щиты ма рўтьщăсум. Няврємԓам ма ёнтум муй тыюм ԓәмăтсухăтн я̆ӈхсăт.

Әхăт ма арсыр ёмăӈхăтԓăта вохты питсыюм, щăта ванԓтупсы ԓэщăтыйԓсум, тўрԓопсăт тынысум. Ԓыв арсыр тын тăйԓăт, 500-3500 шойт. И тўрԓопс ма и тыԓăщкєм кăрăтԓум. Итәх пурайн ԓәтты ёх лупԓăт, мăтты ки, шєӈк тынăӈ. Ма ԓывеԓа юхԓы ясăԓум, хуты щит ма ёшӈăԓамн вєрум хурамăт.

Ма тўрԓопсăт тумпи сăк эвăԓт хурамăӈ хурăт ёнтԓум, ăня лыптăт па па сыр-сыр утăт вєрԓум.

Арсыр вошăта, кәртăта я̆ӈхтєм пурайн ма мєт сыры ԓапкайн сăк ԓәтԓум. Ванкўтԓы Асов кәртăн ԓәтԓум, тăта ар вєрăнтты ими вәԓ, щирн тыв ванкўтԓы сăк тәтьԓяԓы.

Мўӈ ăшколаевн, интернатэвн эвет ищи кружокн сăк эвăԓт арсыр тўрԓопсăт вєрты вәнԓтыйԓԓăт. Интăм ма эвиԓам па хиԓнєԓам сăк пиԓа рәпитты вәнԓтăԓум. Хиԓыԓам эви нєм пиԓа сăкăӈ браслет вєрԓăт па ԓәйӈԓаԓа мойԓаԓăт. Вән хиԓнєӈиём сăк эвăԓт хурамăӈ хурăт ёнтăԓ, шитăт ванԓтупсыйн ищи вәԓԓăт.

Щи тумпи Ямкәртăӈ имет пиԓа сăк кăрăтман ăктăщты питсўв, культура хотн нємасыя «Сăкăӈ тăхи» ԓэщăтсўв. Интăм мўӈ кәртăӈ имийн Валентина Васильевна Рочевайн станок хуща йиԓуп щирн сăк кăрăтты вәнԓтăԓыюв.

Зинаида Семёновна, нăӈ щи арат няврєм єнмăԓсăн, щи арат оԓ пәԓьницайн санитаркая рәпитсан, муԓты ишăкты нєпекăт тăйԓăн?

▶ Па муй. Ар няврєм тăйты пăта хәԓум мевԓ пос тăйԓум. Ар оԓ мир лекщитмєм пăта «Ветеран труда», щи тумпи ар ишăкты нєпекăт тăйԓум.

Тәняԓ Ԓорвош район кәща эвăԓт ишăкты нєпек ёша хоԓумсум. Щи тумпи ванԓтупсэта я̆ӈхтєм пурайн ма ищи шуши мир культура тәты пăта, арсыр хурамăӈ пурмăсԓам пăта ишăкты нєпекăт ёша хоԓумԓум.

Зинаида Семёновна, вәйт ԓор тыԓăщ 24-митн нăӈ 65 оԓа йиԓăн! Сєма питум хăтԓэн пиԓа! ЕԓԓЫ уяӈа-пищăӈа, тумтака, хўв йис нәпăт вәԓа!

Путăр хăншăс:
Людмила Гурьева

Касум вошн ёмӑӈхӑтԓ вәс

Икет хоп әӈхӑщты вєр ванԓтӑԓӑт

Нєӈӑт хӯԓ няхӑсԓӑт. Е. Федотова китум хурӑт

Нуви сӑӈхум район Касум вошн хәԓмит оԓ мӯвтєԓ шуши мирӑт ёмӑӈхӑтԓӑн «Югра мӯвевн хӯԓ веԓпӑсԓӑты вєр» нємпи ёмӑӈхӑтԓ вєрӑнтԓы. 2020-мит оԓн пандемия пӑта щи хӑтԓ онлайн щирн вєрӑнтсы. Тӑм оԓн мирхот сыры иты мӑнӑс, тәп шеӈк ар хуят щив ӑн вохсы.

Ёмӑӈхӑтԓ пурайн арсыр вәнԓтыйԓты хӑрӑт вєрӑнтсыйт. Щи хӑтԓӑн тӑм ванӑн вєрум сохӑԓ ваньщты нурум мира ванԓтӑсы. Хутыса щи ут вєрты мосԓ, щи оԓӑӈӑн хӑнты хә Андрей Александрович Ерныхов путӑртӑс. Лӯв айԓат пураяԓн щимӑщ утн сохӑт ваньщӑс па эвтӑс, щиты лӯв рәпитты оԓӈитӑс. Лӯв Евгений Тарлин пиԓа ванԓтӑсӈӑн, хутыса щи утн павӑртӑт эвӑтты мосԓ. Йис пурайн щи утн хоп пӑта юх эвӑтсы.

Па хӑрн мойӈ ёх уша павӑтсӑт, хутыса йис пурайн хәԓ әӈх вєрсӑт. Интӑм вәԓупсыйн хӑннєхә әӈх ӑн ӑкӑтԓ па юԓн щи ут пиԓа нємӑԓт ӑн вєрԓ. Мосԓ лупты, ХХ-мит йис кӯтуп вәнты хәԓ әӈх мир вєрсӑт, щит аюм юкана тӑйсы, щӑԓта хопӑт әӈхӑщсӑт.

Щиты әӈх вєрсы: оԓӈӑԓн хәԓ юх еша эвӑтсы, щи эвӑԓт әӈх єтӑс, щи юпийн лӯв сусма ювӑнтӑс. Щӑԓта щи питы сусум утӑт ӑкӑтсӑт па вән пӯтн кавӑртсӑт, кӑр па юх эвӑԓт сыстамтсӑт.

Вєрум әӈх сусма йиԓ, щиты хӯв мӑр тӑйсы.

Хән хоп әӈхӑщты мосӑс, щит хошмӑԓсӑт па хоп нєрсӑт. Щиты хопа йиӈк ӑн питԓ.

Щӑԓта ёмӑӈхӑтԓӑн па тӑхийн нєӈӑт хӯԓ сух вєрты вәнԓтӑсӑт, хӯԓ шӑнш лӯвӑт эвӑԓт тӯрԓопсӑт вєрсӑт па тунтыйн хӯԓ хӑншсӑт.

Па тӑхетн мойӈ ёх уша павӑтсӑт, хутыса хӯԓ няхӑсты, эвӑтты мосԓ, хутыса шәмӑх, юхӑԓ, хӯԓ вуй вєрты, хутыса нянь кәрн хӯԓ кавӑртты.

Щӑԓта айԓорн юрн хопн хӑтӑтьԓясӑт, щит шеӈк сора йира кєрӑтты хоп, щи утн кашӑӈ хӑннєхә яма яӈхты щир ӑн тӑйԓ. Амня юханӑн мойӈ ёх сӑран хопн тәтьԓясыйт. Щи вән хоп щимӑщ ёмӑӈхӑтԓӑн 2019-мит оԓн вєрӑнтсы, Андрей Александрович па Николай Ерныховӈӑн ванԓтӑсӈӑн, хутыса щит вєрты мосԓ.

Ёмӑӈхӑтԓ пурайн няврємӑт пӑта юнтты хӑр вәс, лыв уша павӑтсӑт, хутыса арсыр хӯԓӑт хӑнты щирн аԓьщӑсыйт. Щӑԓта юх эвӑԓт вєрум хӯԓ олюпи нєрсӑт.

ВӘЯТН ЩИ ОЛӐӇӐН

Мєт олӑӈ пӯш сохӑԓ эвӑтты ут бронзовой йисн вєрӑнтсы. Кӑт хӑннєхә щи утн сохӑт ваньщсӑӈӑн, щитӑт эвӑԓт тӯтӑӈ хопӑт вєрӑнтсыйт. Касум вошн хӯԓ веԓпӑсԓӑты тӑхетн ищимӑщ утӑт вәсӑт. 1960-мит олӑтн Осётные кәртӑн Андрей Ерныхов щимӑщ утн рәпитӑс, Михаил Песков пиԓа сохӑт ваньщсӑӈӑн па эвӑтсӑӈӑн.

М.И. Игишева

Хӑнты хотн Харсурт Еня (Евгения Салахова) мойӈ хуятӑт давԓӑс, лӯв моньщ моньщӑс, хутыса сорт ухӑԓ вєрӑс.

Щӑԓта мирхот пурайн ванԓтупсы вєрӑнтсы, юхтум мир уша павӑтсӑт, муйсӑр утӑтн хӑнтэт хӯԓ веԓпӑсԓӑԓӑт.

Етн пєԓа мойӈ ёх Амня юханӑн тухӑԓн хӯԓ веԓпӑсԓӑты щир тӑйсӑт. Веԓум хӯԓ лыв пӑнӑн вӯйԓясӑт, ԓәԓн юԓн арсыр єпԓӑӈ ԓєтут кавӑртты.

Ёмӑӈхӑтԓ «Касум ёх» тӑхи ёх, «Ильбигорская», «Осётные», «Нярса» общинайт па «Люкан», «Пӯпи» тӑхеӈӑн ёх ийха ԓәщӑтсӑт. «Страшко» ИП тӑхи ёх сохӑԓ ваньщты нурум вєрты пӑта юх павӑртӑт мӑсӑт.

Елена Федотова хӑншум
путӑр хӑнты ясӑӈа тулмащтӑс:
Надежда Рагимова

Хӑнтэт пиԓа рәпитл

Евгений Михайлов пиԓа ма сыры вәйтантыйԓсум Муши вошн Лорвош районӑн, хән рәпатаём щирн щив ӑӈхсум. Мосԓ лупты, хуты тӑм хә ар оԓ мӑр сельской хозяйство па шуши мир вӗрӑт тӑхи кәща хәя Лорвош районӑн вәԓ па иса хӑнтэт пиԓа рәпитԓ. Кашӑӈ ай муй вәншӑк вӗр тәса ԓэщӑтты, ԓӗрӑмтты пӑта хӑннехуятӑт ԓӯв хущеԓа йиԓӑт, вӗритты кәмн иса мулты щирн нётԓ па хуятӑтн сӑмӑӈа тӑйԓы.

Вәйтантыйԓмемн лӯвеԓ тӑм рәпатайԓ па вәԓупсәԓ олӑӈан иньщӑссем.

Евгений Александрович, мӑтты айкеԓ нӑӈ вәԓупсэн олӑӈӑн путӑрта?

▶ Ма советской лащ пурайн Муши вошн сема питсум, ӑӈкем – сӑран ими, ащем – рӯщ хә. Хӑтԓ мӑр иса ай нявремӑт ԓавӑԓты хота ӑӈкемнащемн тәтьԓясыюм. Әхӑт тӑта Муши вошӑӈ кӯтуп ӑшкола етшуптӑсум.

Щӑԓта Тюменской сельскохозяйственной академия тӑхийн «экономист» щира вет оԓ мӑр вәндтыйԓсум па юхи юхӑтсум. Мет олӑӈан рәпата ӑн тӑйсум, щи пӑта 2007-мит оԓ эвӑԓт па 2009-мит оԓ вәнта «Северная панорама» немуп районной газетайн айкеԓӑт ԓэщӑтты хәя вәсум. И оԓ мӑр Россия мӯвев ԓавӑԓты армияя ӑӈхсум. Тәнлуп тыԓӑщ 2010-мит оԓ вӯш эвӑԓт Лорвош районӑӈ кәща хот тӑхийн жилищно-коммунальной тӑхи хуща ямкем арат оԓ рәпитсум. Щи юпийн 2017-мит олн сельской хозяйство па шуши мир вӗрӑт тӑхи кәщая пунсыюм.

Хӑнтэт нын районӑн хуща муйсӑр тӑхетн ин вәԓӑт па рәпитԓӑт?

▶ Ма щиремн, мосԓ щи вӗр олӑӈан сырыя нәмӑԓмты, хуты Лорвош районӑн ямкем ар хӑнты вәԓ.

Ямсыева ки лӯӈӑтты, 45-кем процента арат тӑта вәԓты арсыр мирӑт кӯтн, щит ар пелӑк шуши хуятӑт. Лыв тӑмхӑтԓ вәнты вой-хӯԓ веԓпӑсԓӑԓӑт па вӯԓы ԓавӑԓмӑн ӑӈхԓӑт.

Кӑт тӑхийн Лорвош районэв ԓуватн вӯԓы тащӑт мӯӈ тӑмхӑтԓ тӑйԓӯв, щит: «Мужевской» па «Горковской» совхосӈӑн. «Мужевской» совхос хуща вӯԓы тащ ԓавӑԓты хӗт бригада рәпитԓ. Лыв хущеԓа нивԓ щурӑс щит иса совхос вӯԓэт па нӑԓкем щурӑс вӯԓы – щит щи тащӑтн ӑӈхты хӑнты муй сӑран ёх лыв юканэԓа тӑйты вӯԓылаԓ. Щӑта рәпитты ёх совхос па лыв юканэԓ вӯԓэт и тащ щиреԓн ямсыева ԓавӑԓман па вантман тӑйԓӑт. «Горковской» совхосн вет щурӑс – щит совхос вӯԓэт па щӑԓта нӑԓкем мултас щурӑс вӯԓы – щит тащ пиԓа рәпитты хуятӑт юкан вӯԓылаԓ. Щитӑт ищиты и тащ щирн тӑмхӑтԓ вәнты тәса па яма тӑйԓыйт. Щӑԓта хуԓыева ияха ки лӯӈӑтты, щит па араттеԓн, аԓпа, 21 щурӑскем вӯԓыя питԓ.

Ар пелӑк хӑнты ёх ищипа йис вӯшӑт па иса тӑм юхи хӑщум олԓӑт вәнты вой-хӯԓ веԓпӑслуман вәԓԓӑт. Катра лыв тӑԓ пурайн ёӈк иԓпийн ищиты хӯԓ веԓпӑсԓӑсӑт па арсыр хӯԓ мӑты планӑт яма текнуптӑсӑт. Тӑм йисн па, вантэ, щимӑщ вӗр ӑнтәм. Ин тәп лӯӈ тыԓщӑт мӑнты пураитн лыв хуԓыева ар хӯԓ веԓԓӑт, лыв юкан планԓаԓ иса текнуптӑԓӑт. Щимӑщ вӗр пӑта тӑԓн ӑԓ щиты юлн рӯтьщуман омӑсԓӑт.

Мосԓ лупты, хуты веԓпӑсԓӑты хуятӑт тәп Асэв хуща ёӈкӑт нопӑтԓыйт, йиӈкев сыстама йиԓ, веԓщи хӯԓ веԓпӑс вӗрӑта катԓӑсԓӑт. Щӑԓта па лӯӈ тыԓщӑт мӑнты мӑр веԓпӑсԓӑԓӑт. Хән йинкӑԓ лорӑтн нух сорты питԓ, лыв Вән муй Ай Асэв хуща холпӑт омӑсԓӑт па ищиты хӯԓ веԓԓӑт. Тӑм йисн, вантэ, Ас хуща нонтӑԓты ӑн па есӑԓԓыйт. Щимӑщ вӗрӑт пӑта тәп ӑԓ холпӑтн хӑнты ёх веԓпӑсԓӑты веритԓӑт.

Евгений Александрович, муйсӑр нӯша вӗрӑт пиԓа нӑӈ хущена хӑнтэт пурапурайн юхтыйԓԓӑт па нӑӈен иньщӑсԓӑт?

▶ Мӯӈ рәпитты тӑхев еԓпийн Ямал мӯв округев эвӑԓт арсыр поступсэт вӯйман тӑйԓыйт, щи пӑта закон вӗрсы, хӑншсы: «Кашӑӈ шуши хуята, мӑта хӑннехә вой-хӯԓ веԓпӑс па вӯԓы тащӑтн ӑӈхӑԓ, иса нётты мосԓ». Еԓԓы па сырсыр пурмӑсӑт, ԓәмӑтсухӑт нух хӑншман вәԓԓӑт, мӑта утӑт такԓы шуши мир хуятӑта вәԓупсы хӯватн ԓавӑртӑӈа ԓәԓн вәԓтыхоԓты йис. Щи пӑта ёх мӯӈ хущева мосты пурайн юхӑтԓӑт па вохты непекӑт хӑншԓӑт, хута айкеԓ вӗрԓӑт, муйсӑр пурмӑсӑт муй ԓәмӑтсухӑт лывеԓа тӑм кӯтн шеӈк мосԓӑт. Әхӑт мӯӈ тӑта ияха ӑктӑщԓӯв, ямсыева па тәса кашӑӈ хоттеԓ хуятӑт хӑншум непекӑт артаԓӑԓӯв, щи вӗр юпийн веԓщи кашӑӈ заявления щирн арсыр нётупсэт хӑннехуятӑта вӗрԓӯв. Вантэ, нётупсэв унтасн вой-хӯԓ веԓпӑс, вӯԓы тащӑтн вәԓты хӑнтэта кеншӑка лыв вәԓты-хоԓты щирԓаԓ питԓӑт. Итәх кӯтӑтн немасыя хӯвн вәԓты ай кәртӑта ӑӈхлум па иньщӑслум хуятӑт, муйсӑр вӗрӑтн еԓԓы пеԓа лывеԓ ищи нётты па пӯш веритԓӯв. Мӑнема ӑԓ хӑннехуятӑт пиԓа кашӑӈ пӯш әмӑщ рәпитты. Ма щиремн, шеӈк ям рәпата тӑйԓум!

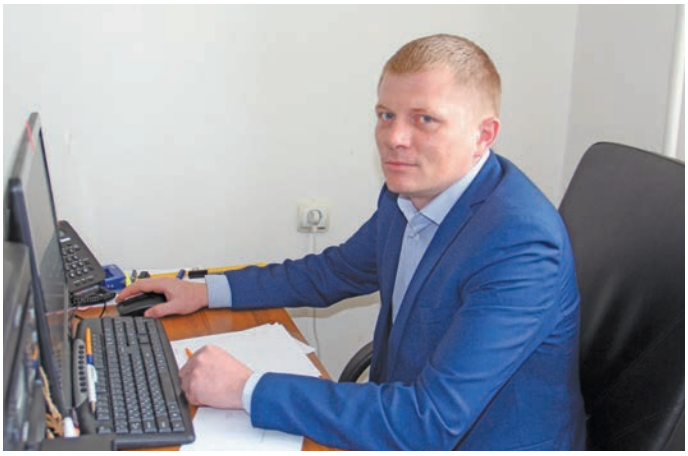

Е.А. Михайлов. В. Енов вӗрум хур

Путӑр хӑншӑс:
Владимир Енов

Йис пурмăсăт ăкăтты па шавиты «Торум Маа» тăхи ёх тăм оԓ Шуши мирăт хăтԓ вўраӈăн нємасыя «Ёшн путăртԓўв...» нємпи кăсупсы вєрăнтсăт. Иса кăсупсыя округев няԓ район эвăԓт 14 рәпата китсы. Щит Нуви сăӈхум, Сўмăтвош, Нижневартовской па Сәрханԓ районăт эвăԓт шуши хуятăт ай кинайт вўсăт.

«Ёшн путăртԓўв...» кăсупсы вәс

«Торум Маа» тăхи кәща нє Людмила Алфёрова тăм кăсупсы оԓăӈăн щиты лупăс:

» *Ма пăтєма щит мєт тынăӈ кăсупсы. Тăм кăсупсы мухты уша йиԓ, хуты ай кәртăтн, Тэк муй Тром-Аган хущи вєртутăӈ хуятăт вәԓԓăт. Ԓыв мўӈ «Торум Маа» музеев пиԓа ԓәхсăӈа вәԓԓăт, иса арсыр кăсупсэтн кăсԓăт, мирхотăта, ванԓтупсэта юхтыйԓԓăт. Мўӈ па кашăӈ пурайн ԓыв пăтэԓа йиԓуп вєрăт вєрԓўв, йиԓуп кăсупсэт ԓэщăтԓўв.*

Наука щирн «Торум Маа» тăхийн рәпитты нє Раиса Решетникова тăм кăсупсы оԓăӈăн ищи ясăӈ тәс. Ԓўв лупăс:

» *Тăм кăсупсы «Ёшн путăртԓўв...» мўӈ Шуши мирăт хăтԓ пăта ԓэщăтсўв. Мўӈ хущева няԓ район эвăԓт 14 рәпата китсы. Ма нәмăсԓум, хуты ин ԓўӈ пурайн итәх хуятăт рўтьщăты па мўвăта мăнсăт, мосăӈ, ăн хәԓсэԓ тăм кăсупсы оԓăӈăн. Па пурайн ԓыв ищи тăмăщ кăсупсэтн кăсты питԓăт. Ԓăӈхаԓум лупты, шєӈк ям рәпата Сўмăтвош район эвăԓт Марина Табун китăс. Ԓўв рәпатайԓ оԓăӈ тăхия питăс, Тэк кәртăӈ Отшамовăт рәт оԓăӈăн ай кина вўс.*

М. Табун Отшамовăт рәт оԓăӈăн кина вўс

Ям рәпата Нина Шабаршина Ваньщавăт кәрт эвăԓт ванԓтăс, «Вән аӈкаӈки хошум ёшн» нєм тăйԓ. Щăта хиԓнєԓаԓ вән аӈкаӈкеԓн ёнтум сухăт ванԓтăԓăт. Ԓўв «Семейные традиции» щирн оԓăӈ тăхия питăс.

Кимит тăхи па тăта ищи Ваньщавăт кәртăӈ нє Валентина Ирган вўс. Ԓўв «Юминăт хоттєԓ ёх йис вєрăт» рәпатайн аӈкеԓ Ксения Дмитриевна Юрьева па ныйԓ Екатерина Дмитриевна Молданова ёнтум сухăт ванԓтăс.

Нижневартовской район Аган кәрт эвăԓт Олеся Крюкова па Денис Кельмин ищи әмăщ кина китсăӈăн. Ԓын ими па ики хăнты ԓәмăтсухăт ванԓтăсӈăн кимит тăхи вўсӈăн.

Хәԓум ай кина тыв Варъёган кәрт эвăԓт Евгения Айпина китăс. Ԓўв хăнты па юрн ԓәмăтсухăт ванԓтăс. Тăм кинайԓ «Яркий мир традиционного ремесла» номинация щирн кимит тăхия питăс. Па и ай кинайԓ нємасыя мойԓупсыйн «Шуши мир ԓәмăтсухăт пурмăсăт шавиты хотăтн» щирн мăсы. Нуви сăӈхум вош эвăԓт вәԓты нєӈӈăн Ираида Неттина па Ирина Фирсова ԓын ёнтум ԓәмăтсухԓаԓ оԓăӈăн кинайӈăн китсăӈăн. Ԓын ищи нємасыя мойԓупсы «Ёнтăсты нє» щирн ёша павăтсăӈăн.

Кашăӈ нух питум хуята «Торум Маа» музей эвăԓт «Мой па щи юпийн» киника мойԓăԓы. Па щи тумпи сертификат нєпек мăԓы, мăта ут хўват ԓыв Ёмвоша юхăтты пурайн музей хўват тәрум пăта яӈхты па пурмăсăт вантты щир тăйԓăт.

» *Мўӈ тăм кăсупсыйн кăсум хуятăта вән пәмащипа ясăӈ лупԓўв. ЕԓԓЫ па ищимăщ, мосăӈ, па хурасуп кăсупсэт ԓэщăтԓўв. Ма нәмăсԓум, хуты еԓԓы кăсупсэтн аршăк мир кăсты питԓăт. Тăм ай кинайт па интернет хўват, «Торум Маа» тăхи сайт хуща, вантты рăхԓ,* – лупăс Р. Решетникова.

Ищиты кăсупсыйн хәԓмит тăхия Фаина Комтина Сәрханԓ район Русскинская кәрт эвăԓт питăс. Щăԓта «Яркий мир традиционного ремесла» нєм щирн оԓăӈмит тăхийн «Тăԓ сăх» рәпата пиԓа Анна Белкина Нижневартовской район Аган кәрт, эвăԓт мăсы. Хәԓмит тăхи «Тăԓн тăйты хә моԓщăӈ» ай кина пиԓа Анатолий Тырлин Нижневартовской район Аган кәрт эвăԓт ёша павтăс.

Кимит тăхи вўюм кина

Путăр хăншăс:
Надежда Вах

Ай кәртăтн вәлты мир тўт ёх таклы вәлты щир ăн тăйлăт. Тăлн ищки пурайн кәр ăлляты мосл. Щирн лыв лўӈ пурайн тўт ёх лэщăтлăт. Интăм лўӈтаты, хутыса вәнтăн ил рăкнум сорум ёх пайт лэщăтты, муй рăхл вєрты вәнтăн, муй ăнтә.

Хутыса тўт ёх лэщăтты рăхл

Федеральной поступсы хўват ил рăкнум сорум ёхăт ищи тўӈщирăӈа лэщăтты мосл. Кашăӈ хăннєхә кәр ăлляты щира щи утăт лэщăтты щир тăйл.

Тәп щи пурайн мосл иса тәса вєрты, тўт хăр щăта вєрты ăн рăхл, иса хăщум ай сорум нўвăт ăкăтты мосл.

Мосл вәты, тәп ил рăкнум сорум ёх пайт ăкăтты рăхл. Щи сорум ёхăт, мăтайт лєрăт ин вәнты мўвн вәллăт, эвăтты ăн рăхл. Щăлта па хăннєхә эвтум тўт ёхăт вәнтăн ки хăщсăт, щи утăт ăкăтты ищи ăн рăхл. Щит поступсы хўват лолумты вєр ёкана тăйлы. Мўвн улты ёхăт, мăтайт вўсты лыптăт тăйлăт, эвăтты ищи ăн рăхл.

Итәх пурайн атум тәрумн вот шеӈк пул, итәх ёхăт ил мәрємăлыйт, лыв лылăӈа вәллăт, ил питман єнумлăт, щитăт эвăтты ăн мосл. Щăлта мулты ол мăр мăнл, лыв сорума ки йилăт, щи ёпийн тәп вєлщи щитăт эвăтты щир вәл.

Мосл вәты, тәп щимăщ ёхăт ăкăтты рăхл, мăтайт хущи павăрт па лєр кăтна эвăтты ăн мосл.

Вәнта тўт ёх ăкăтты мăнлăты ки, нынана вәты мосл, мăта ёхăт лэщăтты рăхл:
- ёх муй ёх шәп мўвн улман вәл;
- ёх иса сорума йис, лыптăт щăта ăн єнумлăт, павăрт питыя, дыюма йис;
- щи ёх ул щи тăхийн, хута нын елпенăн па хăннєхә щитăт ăн эвтăс.

Па ёхăт хăннєхә лэщăтты питл ки, лўв федеральной поступсы щирн сўтытлы.

Сорум па ил рăкнум тўт ёх ол мăр лэщăтты рăхл. Муй арат нынана мосл, щи арат ăкăтты рăхл. Щитăт лэщăтты пурайн лаюм, ёх эвăтты щўӈк пăнăн вўты щир ищи вәл.

Мосл вәты, тўт ёх трактор тўтăӈ хопн ăкăтты ăн рăхл. Мосл щиты лэщăтты, ләлн мўвн єнумты ай ёхиет ăн шўкатты.

Щимăщ сорум ёхăт лэщăтты рăхл

Рўщ нєпек хўват хăншăс:
Надежда Рагимова

Йилуп киника хăнтэт па вухалят олăӈăн єтăс

Тәнял ол ван хăтлуп тылăщн Венгрия хон пєлăк учёной нє Марта Чепреги 70 ола йис. Щи пăта лўв пилэла рәпитты хăннєхуятăт нємасыя хăнтэт па вухалят олăӈăн киника хăншсăт па щиты нємăтсăт «Хăнты вәлупсы па вухаль моньщăт».

М. Чепреги

Венгрия хон пєлăк учёной нє Марта Чепреги иса сәрханл хăнтэт ясăӈ вәлупсы хўватн вәнлтăл. Лўв ар пўш Сопочинăт рәт кәртэла яӈхăс па лыв хущела хăнты щирн путрємăты вәнлтылăс. Щи тумпийн Этваш Лоранд нємуп Будапешт вош университетн вәнлтыйлты айлат ёх лўв ищи нємасыя Югра мўва ясăӈ вәнлтăты тәтляслэ.

Йилпа єтум киника хәлум арсыр вєр эвăлт айкелăт тăйл. Мєт олăӈăн тăм нєпек хăншум хуятăт луплăт, муй щирн хăнты па вухаль ясӈăт лыв венгрия ёх ясӈела рәта-щира лўӈтăслăт.

Киника кимит шәпăлн увăс мўв олăӈăн арсыр айкелăт вәллăт па хәлмитн – хăнты па вухаль мирӈăн лэщăтум әмăщ путрăт: Еремей Айпин, Мария Вагатова, Диана Герасимова, Софья Онина, Аграфена Песикова, Алеся Сопочина па Галина Кондина. Щи хăннєхуятăт хăнты па рўщ ясӈăтн айкелăт тәсăт.

Ма па нємасыя «Ма яӈхум пăнтєм ăн юрємăлум» айкел лэщăтсум, хута хăншсум, хуты интернатн вәсум, ăшколайн вәнлтыйлсум. Вухаль мир ясăӈ эвăлт щи хăншум нєпекєм венгерской ясăӈа учёной нє Каталин Шипёц тулмащтăслэ. Ма нємăстємн, щи киникайт елды ищи мослăт.

Галина Кондина
хăншум айкел

хăнты ясăӈа тулмащтăс:
Владимир Енов

Щимăщ путрăт хăнтэт вәԓупсыйн вәԓԓăт

Вәйт ԓор тыԓăщ 9-митн Ёмвошн Ас-угорской институт хотн «Невероятные истории из жизни казымских ханты» нємпи киника мира ванԓтăсы.

Щи путрăтн хăншман вәԓ, хутыса хăннє-хә вәнт утăт пиԓа вәнтăн вәйтантыйԓ. Щимăщ вє-рăт Касум мўв хăнтэт хуща вәсăт. Тăм киника Нуви сăңхум район Касум вошн вәԓты, Ас-угорской институтн Белоярской филиалн рәпитты хăнты нє Евдокия Каксина ԓәщăтăс.

Мирхотн ар хуят ăктăщсăт, щит хăнты мир арăт, моньщăт тәса вәты ими Зоя Лозямова, ханты мир учёной Евдокия Немысова, Нуви сăңхум вошн Ас-угорской институтн йис путрăт, моньщăт ăкăтты тăхи кәща нє Римма Потпот, хăнты ясăңа вәнԓтăты нє Любовь Федоркив па па хуятăт.

Мирхотн щи киника оԓăңăн институтн рәпитты нє Ольга Ерныхова путăртăс. Пăԓтап йис путрăт путăртум ёх ясңăт щирн, ԓыв вәнт утăт пиԓа вәйтантыйԓсăт, хән вәнт хўват и кәрт эвăԓт па кәрта хўв мăр яңхсăт, щăԓта хән шєңк катра хотн хоԓты щира атн хăщсăт. Хўв мăр шәшман муԓты тăхийн и лотн ԓоԓьты мосԓ, щăта порєсты па щи юпийн еԓԓы мăнты. Ăн порєсум хуятăта еԓԓы мăнты пăнтăн вәнт ут вәйтантыйԓ, щимăщ вєр хăнтэт хуща ар пўш вәс.

> **Щиты ԓәнхăт мўңева лупԓăт, хуты шуши мир йис вәԓупсы тәса вәты мосԓ, па иса хăнты щирн вєрты. Муй ăн рăхԓ вєрты, щиты ăн вєрты.**

Вәнт утăт пиԓа вәйтантман хăннєхә шєңк пакăнԓ. Хăнтэт арсыр щимăщ путăр вәԓăт, ай кәрта юхăттыйн щитăт хәԓăнтты рăхԓ.

Мирхот пурайн. Н. Рагимова вєрум хур.

Мирхотн институтн рәпитты нє Ирина Молданова путăртăс, хуты ищимăщ йис путрăт па мирăт хущи ищи вәԓăт.

Щăԓта исторической наукайт кандидатңăн Тимофей Молданов па Татьяна Волдина щимăщ путрăт оԓăңăн ясăң тәсңăн. Ԓын путăртсăңăн, хуты яна щи, мирев кўтн щимăщ вєрăт вәԓăт. Еԓԓы шай яньщман юхтум мир арсыр щимăщ пăԓтап путрăт путăртсăт. Мосԓ лупты, мойң ёх мирхотн тәп хăнты ясăңăн путăртсăт.

Ин ԓўңтаты щи киникайн хăншум и щимăщ путăр.

Путăр хăншăс:
Надежда Новьюхова

Ԓор хуща вантум ут

Тащн вәԓмев пурайн. Имуԓты хăтԓ вўԓы кăншман яңхсумн йивԓăңєм пиԓа. Щиты вевԓы питсумн, рўтьщăԓмăн. Ԓор питăрн шай яньщԓумн. Каврум, каврум муԓты хăтԓ вәс.

Щи кўш вәсємн, щи ԓорэн пăԓтап утăт тăйԓ. Щăта ки ванăн хәԓмєсты мир, иса пойкщуман щи яңхԓăт. Мин па сора хуԓты шая питсумн, ăн порєссумн, ăн муԓты. Щиты путăртман омăстємн са, па сєм ԓор пєԓа павтăмсум, вантԓум: ин утэн ԓор хуща нух хўвԓумаԓ, сăран хоп хўваткєм щи, питы. Пўнԓ, хăтԓăн похăнман, ăԓ щи вуԓийԓ. Ин йивԓăңєм пєԓа лупийԓԓум:

» Я, вантэ, вантэ, тум муй?

Нюр хăтԓăн похнум па хўваттэԓ, сăран хоп хўват щи. Щиты щивеԓт еша вантсумн, па щи. Лупԓа: «Лувăтты па ямсыева вантты, артаԓăты ăн рăхԓ».

Щăԓта шай яньщты йира кєрԓăсмăн. Етшăсмăн па кўш тухеԓт ăңкăрсумн. Ин утємн ăнтә, тәп щи мăнум хумпԓаԓ хăщмеԓ.

Щи ԓорэн, щи вән ԓор па вєра мăԓ ԓўв, кăмн йиңк вой тăйԓ. Катра, вантэ, йис утăт щи лупԓăт, иса мăԓ лотăт, юханăт хуща, ԓорăт хуща щи вәԓԓăт. Щит лупԓа: «Вой омсум лотăт».

Щи ԓорн, вәԓтыйн, сўсн тәп ёңк потты питԓ, щи ԓорэн имухты мăшьяя лăп потумԓа. Щи потты юпийн ԓор питăрн хәԓԓа ки, щи ат мăр, аԓăңая йир вәнты щи курăң-порăң сыйԓ сащԓ. Иса кирăң сыйԓ щи сащԓ. И ԓор оԓăң эвăԓт па ԓор сўңа щи яңхԓăт. Щи ԓорэн оңтăң сортăт па тăйԓ. Щит ищи пăԓтап сәра вәԓты ут. Па ищки атăтн сыйԓ хўва тохăрԓа. А хăтԓаԓн нюр шитам.

Па щиты щи ԓорн пакнăԓтыйԓты утԓаԓ ищи ԓєваса ăн щи хуята ванԓтыйԓԓăт, па муй сыйԓ хәԓԓа. Ищи тум атум вєр мутшатэԓ артăн щи шәмңăԓтԓайн. Мин щит вантсумн. Па щи юпийн пиԓ хәём хўв па ăн вәс, щи мәшн щи катԓумса. Щирн ԓўв ма эвăԓтєма вән вәс, щи лупийԓ:

» *Тăм щăха, ин ԓўв муԓты шăп вәс, ăԓ хән нух ховємиԓăс, хурасԓ щи ванԓтăсԓә минємна. Щăха, ям ăнтә.*

Щит ма йивԓăңєм ики, ньём ики, ԓўв Пим хә, мосăң, ԓыв щирăԓн щит вантты ăн рăхԓ. Щимăщ муԓты мутшăсы ки, лупԓа, имухты, сєм йира карємăԓы. Ин щи пăта па щи щирн ищипа, пăпаен ванԓтыԓăс, хăннєхә исхур щи тәс. Ԓўв щи юпийн оԓ па ăн вәс, мәшн па щи катԓумса.

Путăртăс **Владимир Данилович Тарлин,**
нєпека хăншăс:
Евдокия Каксина

Хәԓум яй па мєңк ики

Имуԓтыйн Ай Ас пєлӑкн хәԓум яй вәԓԓӑт. Щиты вәԓтэԓ-хоԓтэԓ кўтэԓн оԓӑң ԓоньщ веԓщи питум ю̆пийн ԓыв вәнта ԓаңки веԓпӑса сонтумӑсӑт.

Щи киньща мєт оԓӑң хӑтӑԓн арсыр веԓпӑсԓӑты пурмӑсӑт, ԓәмӑтсухӑт муй ԓєтутӑт ай ԓӑңкӑр әхӑԓңӑԓаԓа ямсыева иԓ хәшсӑт. Кимит хӑтӑԓн, иса ӑԓӑң хәщӑԓн, хә ёх нух киԓсӑт, ԓєсӑт-яньщсӑт, хотэԓ эвӑԓт кимԓы єтсӑт, ԓухңӑԓаԓ ваттӑсӑт, сўвңӑԓаԓ ёшңӑԓаԓа вўсӑт па щӑԓта таксӑр кўрумн вәнт пєлка веԓпӑсԓӑты тӑхиԓаԓа еԓԓы нюхԓӑсӑт.

Хўв муй ван кўт ԓыв щиты мӑнсӑт: шєңк метсӑт. Щӑԓта мӑнты кўтӑтн рўтьщӑты ԓоԓийԓԓӑт па ищиты вәнта тєрмаԓуман шәшԓӑт. Етнайн тәп веԓпӑсԓӑты тӑхиԓаԓа ԓыв юхӑтԓӑт. Щитэԓн хуԓыева павӑрт хот ԓыпия ԓуңємӑԓӑт, пўт вєрты, шай кавӑртты па ямашӑк рўтьщӑты вўтьщӑԓӑт.

Вән яйԓ щухӑԓ пўңԓа омӑсԓ, тўт ӑԓты вальщамӑт пӑсты щухӑр кєшийн айԓтыева нюхӑрԓ. Апщєңӑԓаԓ пӑнӑн тўвум ԓєтутӑт нух таԓԓӑңӑн па ю̆х нурмӑта пунԓӑңӑн. Вальщам муй па тўт юхӑт лэщӑтмаԓ ю̆пийн вән яйԓ щєпңӑԓаԓн щикўш маԓӑсԓ, тўт кев ӑн вәйтӑԓ па тәп щиты увӑтԓ:

– Кай! Тўтєм нэш юԓн хӑймєм! Мосӑң, нын тўт тӑйԓӑты, вантаты-сӑр!

Щи ясӑңԓаԓ ю̆пийн апщєңӑԓ китумтак ям хўв щєпӑт муйт вантсӑңӑн па ищиты тўт кев ӑн па вәйтсӑңӑн. Щитэԓн веԓпӑсԓӑты ёх пӑтԓам кўтэԓн муԓты щирн потум хўԓ нюхӑрԓӑт, няр хўԓ ԓєԓӑт, путрємӑԓӑт па павӑрт хотэԓ ԓыпийн иԓ уԓты лэщӑтыйԓԓӑт.

Кимит хӑтԓ аԓӑң вўш эвӑԓт нух вєрԓӑԓӑт. Муԓхӑтԓ етнайԓ иты, ищи мӑшьяйн омӑсман, потум хўԓ ԓєԓӑт. Щӑԓта хўв муй ван кўт ԓыв щиты, няр хўԓ ԓєвман, нәмӑссӑт, муй еԓԓы вєрты па хуты ин каврум ԓєтутӑн тӑйман, иса потум хотэԓ ԓыпийн вәԓман, хуԓыева веԓпӑсԓӑты питԓӑт. Имуԓтыйн мєт ай апщеԓ вән яйңӑԓ пєԓа тәп тӑмиты щи путӑртыйԓ:

– Мўң веԓпӑсԓӑты ай павӑрт хотэв шӑнш пєлӑкн вән еңта ԓор тәняԓ сўс пурайн мутшӑсум. Па щи еңта ԓорэн тум пєлӑкн наңк ю̆х эвӑԓт омсум вән павӑрт хотн иса вәтща щирӑԓн пирщамум мєңк ики вәԓ. Нӑң, яйе, мєт вәншӑка мўң кўтэвн ԓўңтӑсԓӑн па щи вәнт икен хуща яңхԓӑн ԓәԓн па ԓўв эвӑԓтэԓа мўңева тўт кев вохԓӑн! Ԓупа ин икена, хуты мўң ԓаңки веԓпӑса тыв юхӑтсўв па тәп тўтэв юԓн юрємӑсэв. Ԓўв, аԓпа, мўңева щи тўт мӑты вєритԓ. Я-а-а, мӑна, мӑна акев ики хуща па тўт кев мущата!

Я щи, хуты вєрты. Вән яйԓ нух ԓоԓяс, ԓәмӑтсухԓаԓ ԓәмтӑс па щи мӑнӑс. Хўв муй ван кўт ԓўв мєңк икеԓ хот кӑншсӑԓэ, еша вәс щи мутшӑсԓэ. Щив юхӑтмаԓн вән наңк ю̆х сохԓӑт эвӑԓт вєрум хот ов вўрайн пєлки пўншмӑԓԓэ. Щӑԓта хот ԓыпия ԓуңӑԓ па ин икеԓ пєԓа щи путӑртыйԓ:

– Вўща вәԓа, акєм ики! Ма апщєңӑԓам пиԓа ԓаңки веԓпӑса юхӑтсум па тўт кев юԓн юрємӑсэв. Нӑң ԓәԓн щи ԓуват ям вєр вєрсӑн: тўт кев ин мўңева мӑсӑн ки! Кавӑртум ԓєтут па хошум хот такԓы муй щирн мўң па тӑта еԓԓы вәԓԓўв па тўңщирӑңа вой веԓпӑсԓӑԓўв?

Пирщамум мєңк ики нуры хўват ӑԓ уԓԓыйԓ, нувия вотум ухӑԓ тәп-тәп нух аԓмийԓԓӑԓэ па юхԓы пєԓа, така єңӑԓман, щиты хӑнты хәйԓа ԓупԓ:

– Я, хиԓые, тўт кевен щит хуԓта мӑнԓ, тўт кев щит вәԓ! Нӑң ԓәԓн ин мӑнєма муԓты путӑр шәп путӑртсӑн ки, моньщ моньщсӑн ки. Тўт кев хуԓта мӑнԓ, тўт кев щит ма хущєма вәԓ!

Ин икиԓєңкие ов пўңӑԓн щикўш ԓоԓяԓ па иса щиты нәмӑсыйԓ:

– Ма хуԓща щимӑщ әмӑщ путӑр шәп муй хурасӑң моньщ ԓўвеԓа вўԓум?

Хўв муй ван кўт ԓўв щиты мӑшьяйн ԓоԓяс, щитӑԓн мєңк ики хот эвӑԓт ким єтӑс па юхԓы пєԓа шәшмӑс.

Щи киньща юхи ай павӑрт хотӑԓа юхӑттаԓ кємн апщєңӑԓа ԓупԓ:

– Акєм ики муԓты путӑр шәп муй моньщ иньщӑсԓ. Ма хуԓща ԓўвеԓа щи утӑт вўԓум? Щитӑт такԓы ԓўв ӑн па кашащԓ мўңева тўт кев мӑты.

Щӑԓта веԓпӑс ёх кўтуп яйԓ мєңк икен хуща китԓӑт па ԓўвеԓа ԓупԓӑт:

– Я, ин нӑң яңха-сӑр, мосӑң, акев икийн тўт кевн мӑԓайн!

Хўв муй ван кўтуп яйԓ яңхӑс, еша вәԓ юхи юхтӑс па щиты щи нёхмӑс:

– Акєм ики муԓты путӑр шәп муй моньщ иньщӑсԓ. Ма хуԓща ԓўвеԓа щи утӑт вўԓум? Щитӑт такԓы ԓўв ӑн па кашащԓ мўңева тўт кев мӑты.

Щитэԓн вән яйңӑн апщеԓ мєңк икен хуща тўт кев мущатты китԓӑңӑн па щиты ԓўвеԓа ԓупԓӑңӑн:

– Я, ин нӑң, апщие, вәнт икен хуща яңха-сӑр! Мосӑң, нӑң муԓты ям па ущхуль путӑр шәп муй хурасӑң моньщ ԓўвеԓа вәйтԓӑн па щиты тўт кев мўңева мущатԓӑн.

Хўв муй ван кўт апщеԓ мӑнӑс па мєңк икеԓ хот ова щи юхтӑс. Щӑԓта юхи ԓуңӑс па ин икеԓа тӑмиты щи ԓупԓ:

Хӑнты ясңӑт

Кай! – возглас удивления с оттенком досады;

мєңк – лесной великан ростом от трёх до пяти метров;

тўт кев – от хант. «тўт кев» дословно «огонь-камень»;

акєм ики – дядюшка (вежливое обращение охоника к лесному великану-менкву):

хиԓые – внучек (вежливое обращение лесного великана к охотнику-ханты);

копар щонах әмпие – ковшик для сбора оленьей крови;

каԓ лот – таёжное болото;

яни соры – трясина таёжного болота;

аңӑн ӛщ – у каждого лесного великана под подбородком растёт острый рог, направленный в сторону сердца; и, если великан резко нагибается, то этот рог впивается в его сердце, и он сразу же умирает.

– Вўща вәԓа, акєм ики, пирăщ ԓўвԓăн, аԓпа, кăшет щи хўватн и ԓотн уԓман?

– Щиты, щиты, хиԓые! Пирщамум ԓўвԓам ăԓ хән кăшитԓăт. Катра вўш эвăԓт ԓыв иса муԓты войн пурԓыйт, – вәнт ики ԓўвеԓа юхԓы нёхмăс.

– Акєм ики, ма яйӈăԓам пиԓа веԓпăсԓăты юхăтсум па тўт кевев муԓты щирн юԓн юрємăсэв. Нăӈ ԓәԓн щи ԓуват ям вєр вєрсăн: тўт кев мўӈева мăсăн ки!

– Я, хиԓые, тўт кев щит хуԓта мăнԓ, тўт кев щит вәԓ! Нăӈ ԓәԓн мăнєма муԓты путăр шәп путăртсăн ки, моньщ моньщсăн ки. Тўт кев щит хуԓта мăнԓ!

– Акєм ики, путăр шәп хуты вәԓ, моньщ хуты хуԓта мăнԓ. Нăӈ ямсыева хәԓăнта-сăр:

«Я-а-а, копар щонах әмпиём аԓємăԓум, кăԓ лот хуща яни соры пўӈăԓн ԓоԓьԓум! Әмпиём тэԓыева пирмăтн, сєрэтн па пєԓӈаитн лăп ԓатԓа. Ма пирмăт яма нух ăкăтԓăԓам па и хира пунԓăԓам. Щиты тăԓаӈ вән пирмăӈ хир ăкмăс па ԓўв овăԓ така кеԓн лăп йирємăсєм. Кимит хирєма сєры пăктăт овăԓ вўш вәнты ăкăтԓум. Хәԓмит хирєм па иса пєԓӈаитн тєкнуптăԓєм. Я-а-а, муй па ин ма щи арат пирмăӈ, сєрэӈ па пєԓӈаиӈ тащăт пиԓа вєрты питԓум? Щи киньща ампăӈ әхԓые вўԓум. Мєт оԓăӈăн пирмăт, щăԓта сєрэт па пєԓӈаит ай ампăӈ әхԓєма хуԓыева нух кирԓăԓам. Әхԓєма така омăсԓум, кирум хоптыԓам еԓ вошитԓум па тывеԓт-тухеԓт мўв хўватн ма ăктум тащємн сора тәп ăԓ тәтԓясыюм.

Яӈхтєм-мăнтєм кўтăтн арсыр мўвăт-йиӈкăт вантыйԓсум, сыр-сыр ёх вәйтантыйԓсум, кăмн щир айкеԓ иса ăкăтсум па ин нăӈена, акєм ики, щи путăрԓам па лупԓаԓам. Еша вәԓ ма нух кирум хоптыԓам мєтты питсăт, щи пăта юхԓы пєԓа шєӈк тєрмăԓуман йисум. Юԓн пирмăт, сєрэт, пєԓӈаит єсăԓсум: нух амăтман ԓыв хуԓыева ԓакки пәрԓăсăт. Щăԓта ай ампăӈ әхԓыём павăрт хот сўӈа ԓоньщԓтăсєм, копар щонах әмпиём лупаса хăнятсєм. Щи кємн па нăӈ хущена айԓтыева йисум».

Щитăԓн мєӈк ики хуԓна уԓты и тăхийн ăн вєритԓ. Ԓўв нух киԓтăԓ, па иса хунăԓ ёшӈăԓаԓн катăԓман, вән няхăн муй ай няхăн така няхăԓ. Вәнт ики няхты вєр эвăԓт наӈк юх хот кўԓ павăртăт тәп ăԓ тăрийԓăт: щи киньща нухԓы мєныйԓԓăт муй иԓԓы пєԓы мєныйԓԓăт.

Хўв муй ван кўт ԓўв щиты така няхăс. Әхăт няхты вєрăԓ эвăԓт нух вўԓыюм щирăԓн, ин вәнт ики айԓтыева роммаԓтăс па юхԓы щи лупăс:

– Вантэ са, муй хурпи хурасăӈ па әмăщ путрые нăӈ, хиԓые, мăнєма тўвмен. Тăмăщ ущхуԓь айкеԓăт, вәтща щирн иса вәнт пєлăкн вәԓман ма шєӈк хўвн ăн па хәԓăнтыйԓсум!

Щитăԓн мєӈк ики муԓтас тўт кев кăншăс па ԓўвеԓ няхăԓтум хиԓэԓа мєшумсăԓэ. Тумеԓ тўт кевăԓ молупщи ԓыпия хойԓтсăԓэ па ин икеԓа щиты лупԓ:

– Нăӈ, ԓәԓн, акєм ики, тăмхăтԓ ма пиԓєма шовăр веԓпăса яӈхԓăн? Ма, вантэ, аԓăӈăн, хән нăӈ хущена йисум, еӈта ԓорэн оԓăӈăн ямкєм арат ар шоврăӈ тащăт вантсум. Ияха мăнԓумн ки, ищипа, ма щирємн, аршăк вой веԓԓумн.

Ин вәнт ики мєт оԓăӈăн иса каш ăн тăйс. Әхăт па щи сонтумăс хăнты хә пиԓа мăнты па шовăр веԓты. Юԓн, вантэ, ԓўвеԓа ăԓ омăсты ищипа ԓәԓн шєӈк мăрєм вәс. Щи киньща хўв муй ван кўт кăт веԓпăсԓăты хә шәшсăӈăн па еша вәс еӈта ԓорэԓ оԓӈа юхăтсăӈăн, щи вантыйԓԓăӈăн: ин еӈта ԓор оԓăӈ иса кăрмас юх вўрăт вәнты, вуԓәк ёӈк иты, шовăр каԓмăтн лăп пәртыԓум. Сємн вантман, нуви войт тывеԓт-тухеԓт ԓыв еԓпеԓн навăртԓăт. Муԓтыкєм арат шовăр ԓын ияха щи веԓԓăӈăн па и тăхета щитăт щи ёвăԓԓăӈăн.

Хәԓум яй па мєӈк ики, И. Ксенофонтова хăншум хур

Еша вәԓ вой веԓты мăрн хăнты хә мєӈк икен пєԓа такан щиты увăԓтăс:

– Я-а-а, нăӈ, акєм ики, иԓԓы нюрум юх иԓпия ԓуӈємия-сăр, щи тăхи хуща шєӈк ар нуви вой ияха ăкмăс!

Ин вәнт ики тәп иԓ нюрумтăԓ па аӈнăԓн тăйты әщăԓн ԓўв сăмԓ иса мухты пєԓԓы. Щăта ԓўв щих щи рăкăнԓ. Мєӈк икеԓ сурма питмаԓ вєр юпийн хăнты хә шовăр веԓпăсԓ вущкăԓԓэ па сора-сора юхи шәшмаԓ.

Имуԓтыйн юхи юхăтԓ, яйӈăԓаԓ пăнăн вохԓăԓэ па ԓыв пиԓэԓа мєӈк икен вәԓум хота мăнԓăт. Щăԓта ин вәнт ики тăюм арсыр ԓупасăт иса хуԓыева пєлки пўншԓăт. Щи киньща мєт оԓăӈ ай ԓăӈкăр әхԓа тынăӈ нуви, питы муй вўрты вой сухăт ăкăтԓăт па иԓ хәшԓăт. Кимит әхԓа арсыр веԓпăс пурмăсăт тэԓыева тәԓăт. Хәԓмит әхԓэԓ хăнты хўԓăтн па вәнт вой нюхийн иса тăԓаӈтєԓн лăп пўнԓэԓ. Щи арат тащ пиԓа хәԓум яй юхԓы Ай Ас пєлăк кәртэԓа юхи щи мăнԓăт.

Тăмăщ вєр тывум юпийн нємуԓты тўт кев муй ԓаӈки веԓпăс щи ёхԓўва иса ăн па мосăс. Хәԓум яй ин тăмхăтԓ вәнты щўняӈахоԓăӈа вәԓԓăт.

Йис ёх моньщум щирн моньщ хăншăс:

Владимир Енов

Лӛмӑӈ вəнт кəртӑн єнмум нє

Ёмвош район Лӛмӑӈ мӯвн Лозямовӑт хӑнты хоттєл ёх вəлʌӑт. Сыры оʌӑтн пилӈӑн Татьяна па Владимир Лозямовӈӑн, ʌын эвеӈӑн Вера па Людмила, Гена пухӑн мӯӈ газетаева айкеʌӑт хӑншсӑт, хутыса ʌыв вəнт кəртӑн вəлʌӑт, хутыса вӯʌэт лавӑлʌӑт, хӯл велпӑсʌӑлӑт. Тӑм оʌн ма Кышик кəрта ӈӈхсум па Вера пиʌа путӑртсум.

Вера Лозямова Лӛмӑӈ вəнт кəртӑн сєма питӑс, ин ʌӯв 32 оʌа йис. Щӑта ӑшколая мӑнтал вəнта єнмӑс. Щирн ʌӯв тəса вəлʌэ, хутыса вӯʌы ʌапӑтты, хутыса вӯʌы əхӑʌн ӈӈхты. Лӯв лупӑс:

Вəнт кəртєм мосман тӑйʌєм. Ӑшколайн ма тӑта Кышик кəртӑн вəнʌтыйʌсум. Щи юпийн Ёмвошн педагогической колледжӑн вəнʌтыйʌсум. 2014-мит оʌн щит етшуптӑсєм.

Интӑм Вера Кышик кəртӑн вəл. Икия мӑнӑс, щит ищи хӑнты хə Максим Кузьмич Лозямов.

Икєм Кышик кəртӑн єнмӑс. Нивл оʌ яха вəлʌумн, хəʌум няврєм тӑйʌумн – кӑт эви па пух. Валентина вəн эвємн ӑшколайн вəнʌтыйл, ай эвємн – Ира. Алёша мєт ай пухємн хəʌум оʌа йис. Няврємлам хӑнты ясӈӑт хəлʌӑт, пӑл тӑйʌӑт, тəп ӑн путӑртʌӑт. Икєм ищи ӑн путӑртӑл, ӑӈкел путӑртӑл. Вантэ, ин йис вəлупсыйн шимл хуят рəт ясӑӈӑн путӑртӑл, щи пӑта айʌат ёх рəт ясӑӈ хəлʌӑт, тəп ӑн путӑртʌӑт, – лупл Вера Владимировна.

В. Лозямова

В. Лозямова няврємʌаʌ пиʌа. Н. Рагимова вєрум хурӈӑн

Сырышӑк ʌӯв кӯлупн няврємӑт хӑнты мир йис вєрӑта вəнʌтуман рəпитӑс, сӑк сэвты, ёнтӑсты. Лӯв ай пура эвӑʌт щит вєрты хошл.

Иса ʌəмӑтсух ёнтӑл: вей, сӑх, молупщи, ёрнасӑт, пуркайт. Щит мєтӱм, интӑм муртӑӈа щимӑщ айʌат нє вəйтлӑн, тəп вəнт кəртӑн єнмум эвет щиты хошлӑт. Лупл, хуты щи вєра ай пурайн ӑӈкеʌн вəнʌтӑсы.

Интӑм Вера Лозямова ʌапкайн пиркашека рəпитл. Арсыр хӑнты мир лєтут кавӑртты хошл. Ма Кышика вурӈа хӑтʌа юхтыйʌсум. Вера щи ёмӑӈхӑтл пурайн мойӈ ёх пӑта омсум юрн хотн арсыр єплӑӈ лєтут кавӑртӑс. Ма ищи щӑта вəсум па лєсум.

Вера лупл, хуты ӑӈкел па яйӈӑлал ин вəнты вəнтӑн вӯʌылал лавӑлман, хӯл велпӑслуман вəлʌӑт. Ӑӈкел атэʌт ин вəл, пухӈӑлал ʌӯв хущеʌа юхтыйлʌӑӈӑн. Кашӑӈ ёх ʌыв вəнт кəртэл тӑйʌӑт. Щитӑт иса ванӑн вəлʌӑт. В. Лозямова лупӑс:

Вəнт шушев Кышик эвӑʌт кӑтсот мулʌтас километрайн вəл. Тӑм йисн машинайн щив ӈӈхлӯв, əш вəл, буранӑн ищи ӈӈхлӯв. Катрайн вӯʌыйн ӈӈхсӯв. Машинайн хəт-ʌапӑт щос мӑнты мосл, хəн хӯвшӑк. Лӯӈӑн – хопн па кӯрн. Хопн ищи хӯв ӈӈхты, тӑʌта саты мӯӈева щивелт мӑнты пищ ӑнтə. Сəрханʌа мӑнлӯв, щӑʌта па Лӛмӑӈ хӯват хопн, хӑтл шəпкєм мӑнты мосл. Ӑӈкєм тӑʌн тыв тəп юхтыйл, ʌӯӈӑн тыв ӑн ӈӈхӑл, воньщумут ӑкӑтʌӑт. Мӯӈ щив ӈӈхлӯв. Лєтут щив тəп тӑʌн тəтьʌялӯв, ʌӯӈӑн пищ ӑнтə.

Тӑм хӑнты нє ай пурайл вӯш эвӑʌт, хəн ӑшколайн вəнʌтыʌӑс, «Хӑнты ясӑӈ» газетаева əмӑщ ай путӑр шəпиет хӑнты ясӑӈӑн хӑншиʌӑс, ʌӯв хурамӑӈ хӑнты ясӑӈ тӑйл. Ин, лупл, кəмӑл ӑнтə хӑншты. Ма ʌӑӈхаʌум, ʌəʌн ʌӯв елʌы ищи хӑнты мирев пӑта айкеʌӑт ат хӑншӑс, хутыса вəнт кəртӑн вəлʌӑт, вӯʌы лавӑлʌӑт, хӯл велпӑсʌӑлӑт, воньщумут ӑкӑтлӑт. Тӑʌаӈа, яма, уяӈа хоттєл ёхлал пиʌа ат вəлʌӑт!

Путӑр хӑншӑс:
Надежда Рагимова

Ханты ясанг
(Хантыйское слово)
№16 (3580), 19.08.2021

Соучредители
Дума, Правительство Ханты-Мансийского автономного округа – Югры
Издатель
Департамент общественных и внешних связей Ханты-Мансийского автономного округа – Югры

Редакция
Врио директора, главный редактор – **Кондина Г.Р.**
Телефон (3467) 33-36-82

Заместитель главного редактора – **Вах Н.И.**
Телефон (3467) 33-24-02

Ответственный секретарь – **Рагимова Н.В.**
Телефон (3467) 33-24-02

Адрес редакции и издателя:
628011, г. Ханты-Мансийск, ул. Комсомольская, 31
тел./факс (3467) 33-17-52
E-mail: gazeta@khanty-yasang.ru
Газета размещена на сайте **www.khanty-yasang.ru**
Отпечатано:
ООО «Новости Югры-Производство» г. Сургут, ул.Маяковского, 14.

Индексы **04393, 54393**
Тираж **2166** экз.
Заказ **3582**
Цена свободная

Газета зарегистрирована Управлением Федеральной службы по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций по Тюменской области, ХМАО-Югре и ЯНАО.

Свидетельство о регистрации ПИ №ТУ 72-00796 от 23 января 2013 г.

Мнение авторов публикаций не обязательно отражает точку зрения редакции.